

ความรับผิดในการผลิตและการจำหน่ายสินค้าในประเทศอังกฤษ

กฎหมายในเรื่องความรับผิดในการผลิตและการจำหน่ายสินค้าของอังกฤษนี้ สมควรจะนำมาศึกษาเช่นกัน แมว่าจะไม่ก้าวหน้าเท่าเทียมกฎหมายของสหรัฐอเมริกา แต่ก็ยังมีอิทธิพลต่อกฎหมายของประเทศที่ในระบบกฎหมายจารีตประเพณี (common law) ทั้งหลาย

กฎหมายอังกฤษเกี่ยวกับความรับผิดในการผลิตและการจำหน่ายสินค้า ได้กำหนดความรับผิดของผู้ผลิตและผู้จำหน่ายทั้งในทางสัญญา และในทางละเมิด และความรับผิดตามกฎหมายพิเศษด้วย นอกจากนี้เมื่อเร็ว ๆ นี้ ปี 1975 คณะกรรมาธิการกฎหมายของอังกฤษ (The Law Commission) ได้เสนอแนะให้ปรับปรุงกฎหมายในเรื่องนี้เพื่อให้สามารถให้ความคุ้มครองเยียวยาผู้บริโภคได้อย่างแท้จริง โดยสนับสนุนให้กำหนดความรับผิดเด็ดขาด (strict liability) ของผู้ผลิตสำหรับความเสียหายต่อร่างกายของผู้บริโภคอันเกิดจากการใช้สินค้าชำรุดบกพร่อง ดังนั้นจะกล่าวถึงหลักเกณฑ์ความรับผิดเหล่านี้ และแนวความคิดเกี่ยวกับความรับผิดเด็ดขาด ดังต่อไปนี้

ความรับผิดในทางสัญญา

วิวัฒนาการ แต่เดิมา ผู้บริโภคซึ่งแม้เป็นผู้ซื้อสินค้าเองก็มิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างแท้จริง ในศตวรรษที่ 19 เป็นสมัยที่สนับสนุนระบบเศรษฐกิจเสรีนิยม (laissez - faire economics) อย่างจริงจัง ถือตามหลักทฤษฎีที่ว่า "ทุกคนต้องดูแลตนเอง" และในความสัมพันธ์ในการซื้อขายสินค้าก็ให้อธิปไตยเป็นหน้าที่ของผู้บริโภคต้องระมัดระวัง "caveat emptor" ซึ่งทฤษฎีนี้มีรากฐานมาจากสมัยกลาง (Middle Ages) อันนับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องสมควรในสมัยนั้น เพราะการติดต่อซื้อขายและแลกเปลี่ยนระหว่างคนแปลกหน้าหรือคนต่างถิ่นมีน้อย นาน ๆ จะมีสักครั้งหนึ่ง การค้าที่กระทำกันในท้องตลาดเป็นไปโดยเปิดเผย สินค้าถูกจำหน่ายอย่างเปิดเผย และผู้ซื้อสามารถตรวจตราได้ ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายเชื่อถือตามความพิเคราะห์

ของคุณ แต่ก็มีคำหมายความว่าผู้ซื้อได้รับการเยียวยาแต่อย่างใดเลย กรณียกเว้น เช่นนั้นคือ หากผู้ขายได้ให้สัญญาหรือคำรับประกันอย่างชัดเจน หรือผู้ขายได้แสดงการฉ้อฉลหลอกลวง ผู้ซื้อสามารถเรียกร้องให้ผู้ขายรับผิดชอบได้ แต่เป็นการยากที่จะพิสูจน์ถึงการฉ้อฉลหลอกลวง และบางกรณีผู้ซื้อก็ไม่อาจเอาประโยชน์จากข้อสัญญาหรือคำรับประกันชัดเจน เช่น ถ้าความบกพร่องของสินค้านั้นผู้ซื้อสามารถค้นพบได้โดยตัวเขาเอง ทฤษฎีนี้มีอิทธิพลต่อมาจนกระทั่งในศตวรรษที่ 19 ก็ยังคงดำเนินตามอย่างเคร่งครัด มีเพียงคำพิพากษาในบางคดีที่ผู้พิพากษากล้าที่จะวินิจฉัยให้แตกต่างออกไป ในคดี *Gardiner v. Gray* ในปี 1815 พินักษาวาญ *caveat emptor* ไม่สามารถปรับได้ในกรณีผู้ซื้อไม่มีโอกาสตรวจสอบสินค้า (สินค้าอยู่ในถ้ำน้ำลอด) และอีกหลายปีต่อมา ในปี 1829 คดี *Jones v. Bright* ศาล (The Court of Common Pleas) วินิจฉัยว่า ถ้าบุคคลหนึ่งขายสินค้าสำหรับเจตนาเฉพาะ ก็เข้าใจได้โดยปริยายว่าสินค้านั้นต้องเหมาะสมตามความประสงค์ดังกล่าว และถ้าไม่เหมาะสม ผู้ซื้อก็ต้องได้รับการเยียวยาความเสียหาย ทั้ง 2 คดี ศาลได้กำหนดหน้าไว้แก่ผู้ขายอย่างแน่นอน และในคดี *Jones v. Bright* นี้เอง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ท่าน Sir William Best ก็ได้แถลงว่า "ยอมเป็นหน้าที่ของศาลในการไข่มกฎหมาย ที่ต้องใช้ให้เหมาะสมเพื่อป้องกันการฉ้อฉลหลอกลวง เพื่อคุ้มครองบุคคลซึ่งไม่รู้เกี่ยวกับคุณภาพของสินค้าที่ซื้อโดยสุจริต และเป็นการกระตุ้นให้ผู้ผลิต และผู้ขายดำเนินการเกี่ยวกับสินค้าอย่างดีที่สุด และข้าพเจ้าปรารถนาที่จะกำหนดหลักเกณฑ์อย่างกว้าง ๆ ว่า ถ้าบุคคลใดขายสินค้าของเขาโดยรับประกันว่าสินค้านั้นจะเหมาะสมตามเจตนาธรรมดาในการซื้อขาย เหมาะสมสำหรับเจตนาเฉพาะประการ ถ้าขายสินค้าสำหรับเจตนาเฉพาะก็รับประกันว่าเหมาะสมสำหรับเจตนาเฉพาะเช่นนั้น" แต่ที่ปรากฏว่ายังมีคดีอีกมากมายที่พิพากษาในเวลาต่อมาหลังจากคดีทั้ง 2 เรื่องนี้ปฏิเสธที่จะดำเนินตามแนวความคิดดังกล่าว¹ จนกระทั่งปลายศตวรรษที่ 19 ได้มีการตรา *The Sale of Goods Act* 1893 ขึ้น รับรองถึงข้อกำหนดโดยปริยายเกี่ยวกับสินค้าซึ่งรวมทั้งเงื่อนไขคำรับประกันโดยปริยายของผู้ขายเกี่ยวกับคุณภาพของสินค้าตามความในมาตรา 13 และ 14 ซึ่งมีผลลดล้างกฎเกณฑ์ *caveat emptor* ให้พ้นไป แต่กระนั้นก็ยังมีความไม่สมควรอย่างยิ่งในการที่สิทธิของผู้ซื้อ

1

Borrie, and Diamond, The Consumer, Society, and the Law

ตามกฎหมายซื้อขายคงกล่าวนี้อาจถูกตัดทอนหรือระงับไปได้โดยการที่ผู้ขายกำหนดยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบของตนสอดแทรกในสัญญาซื้อขาย (exemption clause) ซึ่งผู้ขายสามารถทำได้เป็นการเอาเปรียบและหลอกลวงผู้ซื้ออยู่เสมอมา แต่กระนั้นก็ต้องใช้เวลากว่า 10 ปี เพื่อที่จะตระหนักได้ว่า ผู้บริโภคไม่สามารถถือเอาประโยชน์ตามสิทธิของผู้ซื้อตามกฎหมายซื้อขายจากผู้ขายที่ไม่มีธรรมะได้ คือในปี 1973 ได้มีการตรา The Supply of Goods (Implied Terms) Act 1973 แก้ไข The Sale of Goods Act โดยกฎหมายฉบับนี้เองได้จำกัดความเสียเปรียบของผู้บริโภคโดยกำหนดว่า ข้อเสนอยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบสำหรับเงื่อนไขหรือคำรับประกันโดยปริยายภายใต้ The Sale of Goods Act ย่อมไม่มีผล โดยที่นั่นต้องเป็นการตีการขายเพื่อผู้บริโภค (consumer sales) และยังมีกฎหมายที่ใหม่กว่านั้น กับบัญญัติให้ผลเช่นเดียวกันนี้ คือ The Unfair Contract Terms Act 1977 บัญญัติว่า ความรับผิดชอบของผู้บริโภคสำหรับการฝ่าฝืนหนี้ที่เกิดจากเงื่อนไขหรือคำรับประกันโดยปริยายของผู้ขายเกี่ยวกับคำพรรณนา ตัวอย่าง หรือคุณภาพของสินค้า หรือความเหมาะสมสำหรับเจตนารมณ์เฉพาะยอมไม่อาจยกเว้นหรือจำกัดได้ ซึ่งให้ความคุ้มครองเฉพาะกรณีการขายสินค้าเป็นธุรกิจและผู้ซื้อเป็นผู้บริโภค³ เท่านั้น ส่วนการขายมิใช่เพื่อผู้บริโภคอนุญาตให้ผู้ขายกำหนดยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบสำหรับเงื่อนไขหรือคำรับประกันโดยปริยายเกี่ยวกับสินค้าตามกฎหมายซื้อขายได้เฉพาะกรณี

1

มาตรา 55 จาก Harvey, The Law of Consumer Protection and Fair Trading, p. 84.

2

มาตรา จาก W.T. Major, Sale of Goods, 4th ed. The M & E Handbook Series. (Great Britain: Macdonald and Evans, 1980), p. 141.

3

"The buyer deals as a consumer" ^{ผู้ซื้อในฐานะผู้บริโภค} -
 บริโภคได้ (1) เขามีได้ทำสัญญาในการดำเนินธุรกิจ (2) ผู้ซื้ออีกฝ่ายหนึ่งทำสัญญานั้นในการดำเนินธุรกิจ และ (3) สินค้าที่จำหน่ายตามสัญญาเป็นชนิดที่จำหน่ายตามธรรมดาสำหรับการใช้หรือบริโภคเป็นส่วนตัว (private) แต่ไม่นำไปปรับในการตีการขายทอดตลาดควาย

ข้อกำหนดยกเว้นหรือจำกัดนั้นเป็นไปตามมาตรฐานความมีเหตุผล (satisfy the requirement of reasonableness) ในปัจจุบันมี Sale of Goods Act 1979¹ ก็ได้บัญญัติรับรองมาตรการตาม The Unfair Contract Terms Act² ไวด้วย

ความรับผิดตามคำรับประกันสินค้าโดยปริยาย ในกรณีสินค้าที่ซื้อขายชำระคบกพร่อง ผู้ขายอาจต้องรับผิดต่อผู้ซื้อตามหลักเกณฑ์ในกฎหมายซื้อขายใน 2 ประการ คือ รับผิดสำหรับการผิดเงื่อนไขหรือคำรับประกันโดยปริยายว่าสินค้าเหมาะสมตามเจตนารมณ์ธรรมชาติที่ซื้อขายกัน (merchantable quality) หรือรับผิดสำหรับการผิดเงื่อนไขหรือคำรับประกันโดยปริยายว่าสินค้าเหมาะสมตามเจตนารมณ์เฉพาะในการซื้อขายนั้น (fitness for purpose) กรณีแรกบัญญัติในมาตรา 14(2) Sale of Goods Act 1979³ ว่า กรณีผู้ขายขายสินค้าในการดำเนินธุรกิจ ย่อมมีเงื่อนไขหรือคำรับประกันโดยปริยายว่าสินค้าที่จำหน่ายตามสัญญา นั้นมีคุณภาพเหมาะสมตามควรตามเจตนารมณ์ธรรมชาติที่ซื้อขายกัน เว้นแต่ (ก) ความบกพร่องนั้นอยู่ในความเอาใจใส่ของผู้ซื้อก่อนทำสัญญา หรือ (ข) ถ้าผู้ซื้อตรวจสอบสินค้าก่อนทำสัญญาและความบกพร่องนั้นสามารถพบได้โดยการตรวจสอบดังกล่าว กรณีที่ 2 บัญญัติในมาตรา 14(3) วางหลักเกณฑ์ว่า กรณีผู้ขายขายสินค้าในการดำเนินธุรกิจและผู้ซื้อได้ตกลงโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย ต่อ (ก) ผู้ขาย หรือ (ข) นายหน้าของผู้ขาย (credit-broker to the seller) (ในกรณีที่สินค้าถูกขายก่อนโดยนายหน้า และราคาสินค้านั้นมีการจ่ายเป็นงวด ๆ) ซึ่งเจตนารมณ์เฉพาะใด ๆ ในการซื้อสินค้า ย่อมมีเงื่อนไขโดยปริยายว่าสินค้านั้นเหมาะสมตามควรสำหรับเจตนารมณ์ดังกล่าว ไม่ว่าจะเห็นเจตนารมณ์ธรรมชาติที่ซื้อขายกันหรือไม่ เว้นแต่พฤติการณ์แสดงให้เห็นว่าผู้ซื้อมิได้เชื่อถือไว้วางใจ หรือไม่มีเหตุผลสมควรที่จะเชื่อถือไว้วางใจในความรู้ความชำนาญหรือความพิเคราะห์ของผู้ขายหรือนายหน้า

¹ มาตรา 6(3) จาก Major, Sale of Goods, p. 141.

² มาตรา 55(1) Sale of Goods Act 1979 จาก Ibid.

³ บทบัญญัติต่าง ๆ ตาม Sale of Goods Act 1979 ภูเก็ตจาก Major,

ดังนั้นเห็นได้ว่าบทบัญญัติทั้ง 2 กรณีข้างคัมในกรณีที่ผู้ขายขายสินค้าในการดำเนิน-
 ธุรกิจ มีวิธีการขายเป็นส่วนตัว (private sale) แต่มีความหมายกว้างรวมถึงการขายใน
 ทางธุรกิจใด ๆ ไม่ว่าการขายนั้นเป็นวัตถุประสงค์ของธุรกิจนั้นหรือไม่ หรือแม้ผู้ขายมิได้เคยขาย
 สินค้าชนิดนั้นมาก่อน และยังรวมถึงกรณีตามมาตรา 14(5) ตามกฎหมายใหม่ คือ กรณี
 ให้ตัวแทนเป็นผู้ขายให้และตัวแทนนั้นได้ขายในการดำเนินธุรกิจ ตัวการยอมอยู่ในเงื่อนไขโดย
 ปริยายนควย เว้นแต่กรณีฝ่ายหนึ่งได้รู้หรือควรรู้ว่าตัวการมิได้ขายสินค้าเป็นธุรกิจ นอกจาก
 นี้ก็ใช้บังคับถึงกิจการของรัฐควย² ผู้ขายนี้อาจต้องรับผิดชอบตามคำรับประกันเกี่ยวกับสินค้าในกรณี
 โทกรณีหนึ่ง หากมีกรณีเป็นไปตามหลักเกณฑ์กฎหมายซื้อขายมาตรา 14(2) หรือ (3) ซึ่งก่อให้เกิด
 ผู้ขายมีหนี้ตามกฎหมายต้องให้คำรับประกันสินค้า และดำเนินการผิดคำรับประกัน เพราะวาสินค้า
 ขำรुकบกพรอง หรือโดยประการอื่น ทำให้สินค้าไม่เหมาะสมตามเจตนารมณ์ดังกล่าวนี้ ผู้ซื้อได้รับ
 ความเสียหาย ผู้ขายต้องรับผิดชอบ³ ความรับผิดชอบของผู้ขายสำหรับการผิดเงื่อนไขหรือคำรับ
 ประกันโดยปริยายเกี่ยวกับสินค้าเช่นนี้เป็นความรับผิดชอบที่เด็ดขาด แม้ผู้ขายจะได้อาศัยความระมัดระวัง
 เกี่ยวกับสินค้าแล้วก็ตาม แต่สินค้ายังมีความขำรुकบกพรอง ผู้ขายยอมไม่หลุดพ้นจากความรับผิด³

1

Smith, and Swann, Protecting the Consumer: An Economic and Legal Analysis, p. 201; Brian Ball, and F.W. Rose, Principles of Business Law (London: Sweet & Maxwell, 1979), p. 76 ; Kenneth Smith, and Dennis J. Keenan, Mercantile Law, 4th ed. (London: Pitman Publishing, 1979), p.177; Cranston, Consumer and the Law, p.117.

2

Cranston, Consumer and the Law, p.117; Forvey, The Law of Consumer Protection and Fair Trading. p.71; A.P. Dobson, Sale of Goods & Consumer Credit, 2d ed. Concise College Texts (London: Sweet & Maxwell, 1979), pp.76-77.

3

กุกคี่ Frost v. Aylesbury dairy Co. Ltd(1905) จาก M.J. Leder, Consumer Law, The M & E Handbook Series. (Great Britain: Macdonald and Evans, 1980), p.44.

หลักเกณฑ์รับฟังในกรณีสินค้าใหม่และสินค้าใช้แล้ว (Second-hand goods) ¹ และควม
 รับผิดชอบขยายครอบคลุมถึงภาระบรรจุนิติที่ขายนั้นด้วย ² ยิ่งกว่านั้นศาลก็ได้อนุญาตให้เรียก
 ร้องได้ในกรณีความชำรุดบกพร่องของสินค้าเป็นความชำรุดบกพร่องที่ซ่อนเร้นซึ่งปรากฏหลังจากมี
 การซื้อขายแล้ว ³ หรือเป็นความบกพร่องซึ่งไม่สามารถค้นพบได้โดยอาศัยความรู้ในทางวิทยา-
 ศาสตร์ที่มีอยู่ในขณะขายสินค้านั้นก็ตาม ⁴

การที่จะถือว่าสินค้านั้นมีคุณภาพเหมาะสมตามเจตนารมณ์ของบรรณาธิการที่ซื้อขายกันหรือไม่
 มีสาระสำคัญหลายประการที่จะต้องนำมาพิจารณา ตามความในมาตรา 14(6) ตามกฎหมาย
 ใหม่ ให้พิจารณาถึงคำพรรณาสินค้า ราคา และพฤติการณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ที่ว่าคุณภาพ
 เหมาะสมตามเจตนารมณ์ของบรรณาธิการคือ เหมาะสมสำหรับการใช้หรือบริโภคตามธรรมดาของสินค้า
 ชนิดนั้น เช่น อาหารต้องเหมาะสมสำหรับรับประทาน เสื้อผ้าเหมาะสมสำหรับสวมใส่ รถยนต์
 สำหรับวิ่งในท้องถนน ซึ่งสินค้าเหล่านี้จะเหมาะสมได้ ก็คือ ปราศจากความชำรุดบกพร่อง และ
 สามารถใช้งานตามชนิดของสินค้าได้อย่างเหมาะสมพอสมควร และมีได้หมายความว่าต้องมีคุณภาพ
 ที่ดี ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์ในแต่ละคดี แต่ถ้านิติเป็นพิษหรือมีอันตรายในตัวเองย่อมถือว่า
 ว่าเป็นไม่เหมาะสม ⁵ สำหรับสินค้าใช้แล้วจะถือว่ามีความเหมาะสม ถ้านิติสามารถใช้งาน
 ตามธรรมดาตามชนิดของสินค้านั้นได้ เช่น เครื่องตัดหญ้าที่ใช้ตัดหญ้าในสนามได้ แต่ยอมจะหวังให้

¹ Cranston, Consumer and the Law, p.117; Harvey, The Law of consumer Protection and Fair Trading, pp.72 - 73; Harries, Consumers: Know your Rights, p.22.

² Cranston, Consumer and the Law, p.117; Ball, and Rose, Principles of Business Law, p.76; Dobson, Sale of Goods & Consumer Credit, p.76.

³ Cranston, Consumer and the Law, p.117.

⁴ Henry Kendall & Sons v. William Lillico & Sons Ltd (1969) 2A.C.31 จาก Cranston, Consumer and the Law, p.117-118.

⁵ Cranston, Consumer and the Law, p.118.

มีคุณภาพดี หรือมีสภาพสมบูรณ์เท่ากับสินค้าใหม่ยอมไม่ไ้¹ แต่แม่สินค้าจมีความชำรุดบกพร่อง
 ผู้ขายก็อาจไม่ต้องรับผิดชอบ ถ้าเป็นกรณีที่ได้รับยกเว้นตามบทบัญญัติในเรื่องนี้ ซึ่งมีอยู่ 2 กรณี
 กรณีแรก ความบกพร่องนั้นอยู่ในความเอาใจใส่ของผู้ซื้อก่อนทำสัญญาซื้อขายกัน ตัวอย่างเช่น
 ผู้ขายแจ้งให้ผู้ซื้อรู้ว่าสินค้าชิ้นนี้ชำรุด หรือชำรุดบกพร่องที่ใด หรือในทางปฏิบัติผู้ซื้อถึงความ
 บกพร่อง และมีการต่อรองราคาให้ต่ำลงโดยผู้ซื้อตกลงว่าจะจ่ายค่าซ่อมแซมส่วนที่ชำรุดบกพร่อง
 นั้นเอง ส่วนกรณีที่ 2 ถ้าผู้ซื้อตรวจสอบสินค้านั้นก่อนมีการซื้อขายและความบกพร่องสามารถ
 พบได้โดยการตรวจสอบดังกล่าว กรณีนี้หมายความว่า ผู้ซื้อต้องไ้ตรวจสอบจริง ๆ ถ้าเพียง
 แต่มีโอกาสดูตรวจสอบเท่านั้น ผู้ขายยังไม่อาจอ้างเป็นข้อยกเว้นได้²

สำหรับกรณีเงื่อนไขคำรับประกันว่าสินค้าเหมาะสมตามเจตนารมณ์เฉพาะในการซื้อ
 ขายนั้น มีหลักเกณฑ์สำคัญอยู่ว่า ผู้ซื้อไ้แสดงให้ผู้ขายรู้ถึงเจตนารมณ์เฉพาะในการซื้อสินค้านั้น
 และผู้ซื้อเชื่อถือว่าวางใจในความรู้ความชำนาญหรือความพิเคราะห์ของผู้ขายถ้าผู้ซื้อมิได้เชื่อ
 ถือว่าวางใจเช่นนั้นย่อมไม่สามารถอาศัยบทบัญญัติในเรื่องนี้เรียกร้องให้ผู้ขายรับผิดชอบได้ แต่แม่
 ผู้ซื้อมีความไว้วางใจต่อผู้ขายเพียงบางส่วนก็ยังสามารถปรับแก้หลักเกณฑ์ได้ ถ้าความไว้วางใจ
 บางส่วนนั้นเกี่ยวกับความบกพร่อง ความไม่เหมาะสมของสินค้า³ สำหรับเจตนารมณ์ในการซื้อ
 สินค้าหากเป็นกรณีที่เห็นได้ชัดแจ้งเป็นเจตนารมณ์ในการใช้สินค้าตามธรรมดาและสินค้านั้นใช้ได้
 เพียงเจตนารมณ์อย่างเดียวสาลักไ้วางหลักไว้ว่า กรณีเช่นนี้ ถือว่าผู้ขายให้คำรับประกันโดย
 ปรียายว่าสินค้าต้องเหมาะสมสำหรับการใช้เช่นนั้น โดยผู้ซื้อไม่ต้องแสดง โดยเฉพาะเจาะจงอีก

1. Harries, Consumer: Know Your Rights, p.22; Dobson, Sale of Goods & Consumer Credit, p.78.

2. Dobson, Sale of Goods & Consumer Credit, p.77; Ball, and Rose, Pr nciples of Business Law, p. 79; Smith, and Keenan, Mercantile Law, pp.177 -178.

3. เปรียบเทียบจากคดี 2 คดี คือ Cammell Laird v. Manganese Bronze & Brass (1934 H.L.) และ Teheran-Europe v.S.T. Belton (1968. . . A.) ใน Dobson, Sale of Goods & Consumer Credit, p. 79.

เช่นการซื้อเสื้อ แถลาสินค้าประเภทนี้มีการใช้ตามธรรมดามากกว่าประการหนึ่ง หรือถ้าเมื่อต้องการสินค้าสำหรับการใช้ที่มีธรรมดาหรือสำหรับ เจตนารมณ์พิเศษ เมื่อจำเป็นต้องแสดงให้ดูขายหรือถึงเจตนารมณ์ดังกล่าวอย่างชัดเจน¹ และเมื่อใดแสดงถึง เจตนารมณ์แล้ว ศาลมักจะลงความเห็นว่าโดยปริยายแล้ว เมื่อมีความเชื่อถือว่าวางใจในความระมัดระวังหรือความพิเคราะห์ของชาย โดยปริยายแล้ว แม้จะมีพยานหลักฐานแสดงให้เห็นในทางตรงกันข้าม หรือชายสามารถแสดงว่ามีได้มีความไว้วางใจ เช่นนั้นแต่อย่างไร หรือเมื่อไม่มีเหตุผลที่จะไว้วางใจต่อชาย²

การที่สินค้าจะเหมาะสมตามเจตนารมณ์ธรรมดาหรือ เจตนารมณ์ เฉพาะดังกล่าวนี้หรือไม่ ย่อมจะพิจารณาในเวลาที่ซื้อสินค้า แต่อย่างไรก็ตามสินค้านี้ก็ควรจะมีคุณสมบัติเหมาะสมออกไปภายใต้ระยะเวลาหนึ่งตามที่สมควรควย โดยมีอายุการใช้งานตามที่คาดคิดตามปกติ เช่นสินค้านี้หนึ่งควรจะใช้งานได้เป็นเวลา 2 ปี แต่สินค้าที่ซื้อมานี้ใช้งานได้ไม่ถึงปีก็แตกเสียหายหรือชำรุดบกพร่องใช้งานไม่ได้ เช่นนี้ถือว่าผิดคำรับประกันโดยปริยายเกี่ยวกับสินค้าซึ่งในเรื่องนี้คณะกรรมการกฤษฎีกาของอังกฤษก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญและดำเนินการพิจารณาอยู่แล้ว³

¹ Cranston, Consumer and the Law, p.120 ;Dobson, Sale of Goods & Consumer Credit,pp.78-79 ;Ball, and Rose, Principles of Business Law, p.50 ;Harvey, The Law of Consumer Protection and Fair Trading, pp.75-76; J.K. Macleod, and A.H. Hudson,eds., Steven & Borrie's Element of Mercantile Law, 7th ed. (London:Butterworths, 1978) p. 252.

² Cranston, Consumer and the Law, p.120 ;Smith, and Keenan, Mercantile Law, pp.175-176 ;Macleod, and Hudson, eds., Steven & Borrie's Element of Mercantile Law, p.252.

³ Granston, Consumer and the Law, p.121 ;Harvey, The Law of Consumer Protection and Fair Trading,pp.78-79 ; Leder, Consumer Law,p.44.

ตามหลักทั่วไป ความรับผิดชอบในกรณีผิดเงื่อนไขหรือคำรับประกันสินค้าเช่นนี้ ย่อมมีผลเฉพาะต่อผู้เป็นคู่กรณีในสัญญาซื้อขายนั้นเท่านั้น ดังนั้นผู้ที่ต้องรับผิดชอบในทางสัญญาก็ย่อมได้แก่ผู้ที่ขายสินค้าแก่ผู้บริโภคโดยตรง ซึ่งอาจเป็นผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้ขายปลีก ก็ได้ แต่โดยทั่วไปผู้ที่ต้องรับผิดชอบมักจะไ้แก่ผู้ขายปลีก ผู้ผลิตสินค้ามักจะจำหน่ายสินค้าผ่านผู้ขายมากกว่าที่จะขายแก่ผู้บริโภคโดยตรง และผู้ที่ถือเอาประโยชน์จากคดีความรับผิดชอบเช่นนี้ได้ก็เฉพาะแต่ผู้ที่ซื้อสินค้าโดยตรงจากผู้ขายหรือผู้ผลิต ผู้บริโภคอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ไม่อาจถือเอาประโยชน์ตามสัญญาตามคำรับประกันได้ ในเรื่องนี้คณะกรรมการกฤษฎีกาของอังกฤษ (The Law Commission) ให้ความเห็นว่า ในกรณีเกี่ยวกับการขายเพื่อบริโภค ประโยชน์ตามเงื่อนไขหรือคำรับประกันโดยปริยายตามกฎหมายหรือขายควรขยายไปสู่บุคคลใด ๆ ซึ่งหากคิดได้โดยสมควรวาจะใช้บริโภคหรือไ้รับผลจากสินค้า¹

ความรับผิดชอบตามคำรับประกันโดยชัดแจ้ง ที่กฎหมายกำหนดให้ของผู้ขายเฉพาะที่เกี่ยวกับเงื่อนไขหรือคำรับประกันโดยปริยายเกี่ยวกับสินค้า ก็มีได้ หมายความว่าคู่กรณีในสัญญาซื้อขายโดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายผู้ซื้อ จะเสาะหาความมั่นใจสำหรับการรับประกันสินค้าอย่างชัดแจ้งจากผู้ขายไม่ได้ ผู้ซื้ออาจพยายามให้ผู้ขายให้เงื่อนไขหรือคำรับประกันเกี่ยวกับคุณภาพของสินค้าอย่างชัดแจ้งต่อตน และคำแถลงแสดง (representation) ของผู้ขายเกี่ยวกับคุณภาพของสินค้าดังกล่าวก็จะมีผลผูกพันในฐานะเป็นข้อกำหนดตามสัญญา (Term of contract) ซึ่งก่อให้เกิดสิทธิสำหรับผู้ซื้อในการเรียกร้องค่าเสียหายถ้ามีการผิดเงื่อนไขหรือคำรับประกันดังกล่าว และในบางกรณีผู้ซื้อจะมีสิทธิเลิกสัญญาด้วย (กรณีเป็นการผิดเงื่อนไข)²

¹ Cranaton, Consumer and the Law, p.132; Borrie, and Diamond, The Consumer, Society, and the Law, pp. 84 - 85.

² ศู Smith, and Swann, Protecting the consumer: An Economic and Analysts, pp.195,202; Harvey, The Law of Consumer Protection and Fair Trading, p.63.

โดยหลักแล้ว ความรับผิดชอบร่วมกันโดยชัดแจ้งนี้ ก็เช่นเดียวกับความรับผิดชอบร่วมกันโดยปริยาย ซึ่งกล่าวมาแล้วเมื่อตอนเป็นกรณีในสัญญาซื้อขายเท่านั้น อย่างไรก็ตามเมื่อแยกแยะในบางกรณี ซึ่งผลิตภัณฑ์มีคำจำกัดความสินค้าแอมบริโกล โดยตรง แต่จำหน่ายผ่านผู้ขายส่ง ผู้ขายปลีก ก็อาจต้องรับผิดชอบในทางสัญญาแอมบริโกลได้ใน 2 กรณี คือ

(1) ในกรณีที่ผลิตภัณฑ์ใดแสดง โดยชัดแจ้ง เกี่ยวกับคุณภาพของสินค้าแอมบริโกล และแอมบริโกลก็เชื่อถือตามคำแสดง แสดง นั้นและ เขาทำสัญญาซื้อขายสินค้าจากผู้ขายปลีก เช่นนี้ ถือว่าผลิตภัณฑ์ทำสัญญาประกอบหรือให้การรับประกันประกอบแอมบริโกลนั้น (collateral contract, warranty)¹ หรือแม้ในกรณีที่คำแสดง แสดง เป็นการทั่วไปในคำโฆษณาสินค้าของผลิตภัณฑ์ต่อสาธารณชนทั่วไป ก็ถือว่ามีความสำคัญหรือการรับประกันประกอบแอมบริโกลที่ซื้อสินค้าจากผู้ขายปลีก ดังในคดีสำคัญ *Carlill v. Carbolic Smoke Ball Co.*² ซึ่งในคดีนี้จำเลยได้ประกาศโฆษณาเสนอขายผลิตภัณฑ์สำหรับป้องกันและรักษาไข้หวัดใหญ่ และสัญญาว่าจะจ่ายเงิน 100 ปอนด์ให้แก่บุคคลใด ๆ ก็ตามซึ่งได้ใช้ผลิตภัณฑ์นั้นตามคำแนะนำในซอง เวลาหนึ่งแล้วยัง เป็นโรคไข้หวัดใหญ่อีก โจทก์ได้ถามว่าโฆษณาและเงื่อนไขจริงใดของผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจากรายขายยา และได้ใช้ผลิตภัณฑ์นั้นตามคำแนะนำ แต่โจทก์ก็ยัง เป็นไข้หวัดใหญ่ ศาลวินิจฉัยว่า แม้โจทก์มิได้ซื้อผลิตภัณฑ์จากบริษัทจำเลยก็ถือว่ามีความสำคัญระหว่าง โจทก์และจำเลย โดยที่จำเลยได้ทำคำเสนอในคำโฆษณา และโจทก์ก็ได้รับสนอง โดยการซื้อผลิตภัณฑ์นั้นจากผู้ขายปลีกจึง เกิดสัญญาขึ้น แต่อย่างไรก็ตามศาลไม่ได้วินิจฉัยว่า การแสดง โดยโฆษณา เป็นการที่ผู้ผลิตตั้งใจให้สัญญากับแอมบริโกล เสมอไป แต่จะถือว่าก่อให้เกิดสัญญาระหว่างกันต่อเมื่อ เป็นคำแสดง แสดงที่ชัดแจ้งไม่ เคลือบคลุม

1

ตัวอย่าง เช่นคดี *Shanklin Pier Ltd v. Detel Products Ltd*, (1951) 2 ALLER. ผู้ผลิตจำเลยได้แสดงต่อ โจทก์ว่าเป็นเจ้าของบ้านวา สี่ซึ่งจำเลยผลิตเหมาะสมสำหรับใช้ทาผนังบ้านของ โจทก์และสามารถคงทนได้นานถึง 7 ปี โจทก์เชื่อตามคำแสดง แสดง ดังกล่าวจึงได้สั่งให้ยอมรับเหม่าใช้สีของจำเลย แต่ปรากฏว่าสีนี้คงทนอยู่ได้เพียง 3 เดือน ผู้ผลิตจำเลยต้องรับผิดชอบสำหรับคำรับรองความเหมาะสมและคงทนของสีที่เขาผลิต

2

(1893) 10.B. 256 จาก A.G. Guest, ed., *Benjamin's Sale of Goods*, The Common Law Library, No.11 (London: Sweet & Maxwell, 1974), p.462 ; Leder, *Consumer Law*, p. 85.

(2) กรณีที่แม่ผู้บริโภคมิใช่ผู้ผลิตจากผู้ผลิตโดยตรง หากแต่ผู้ผลิตก็ได้ให้คำรับประกันโดยชัดแจ้งเกี่ยวกับสินค้า (Manufacturer's Guarantee) ซึ่งมีอยู่เสมอ ๆ ที่ผู้ผลิตมักจะรับประกันว่าจะซ่อมแซมแก้ไขสินค้าที่ชำรุดบกพร่องหรือเปลี่ยนสินค้าที่ชำรุดภายในเวลาที่กำหนด หรือรับประกันสินค้าพร้อมทั้งคืนราคาที่มีให้แก่ผู้บริโภค ผู้ผลิตอาจต้องรับผิดชอบตามคำรับประกันโดยชัดแจ้ง เช่นนี้ต่อผู้บริโภคได้โดยอาศัยกฎหมาย เช่นเดียวกับคดี Carlill ดังกล่าว ซึ่งก็เป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภค สามารถเรียกร้องให้ผู้ผลิตรับผิดชอบตามคำรับประกันดังกล่าวได้โดยไม่ต้องดำเนินคดีในศาล¹ แต่ในบางครั้งผู้ผลิตกลับใช้คำรับประกันเช่นนี้เป็นเครื่องมือลิดลิตสิทธิของผู้บริโภคที่จะได้รับตามกฎหมายซื้อขายหรือกฎหมายละเมิด โดยอาจกำหนดในคำรับประกันว่า รับผิดชอบเฉพาะเพียงการซ่อมแซมสินค้าที่ชำรุดบกพร่องให้ แต่ไม่รับผิดชอบสำหรับความเสียหายใด ๆ ที่นอกเหนือจากนั้น หรือกำหนดยกเว้นความรับผิดชอบสำหรับความประมาทเลินเล่อในการผลิตหรือการจำหน่ายสินค้า² แต่ในขณะนั้น จากบทบัญญัติมาตรา 55 แห่ง The Supply of Goods (Implied Terms) Act มีผลว่า สิทธิของผู้บริโภคตามกฎหมายซื้อขายไม่สามารถระงับหรือคัดค้านได้โดยการยกเว้นหรือจำกัดของผู้จำหน่ายหรือผู้ผลิต³ และตาม The Unfair Contract Terms Act⁴ กับบัญญัติไว้ชัดเจนในกรณีการขายเพื่อผู้บริโภค (consumer sale) ว่าผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายซึ่งมีไว้จำหน่ายสินค้าแก่ผู้บริโภคโดยตรง ไม่สามารถยกเว้นความรับผิดชอบสำหรับความประมาทเลินเล่อที่อาจมีต่อผู้บริโภคได้ไม่ว่าโดยกำหนดในคำรับประกันด้วยประการใด⁵ แต่ก็มีได้หมายความว่ากรณีผู้ผลิตให้คำรับประกันต่อผู้บริโภคโดยตรงตามหลักกฎหมายสัญญาทั่วไปนั้น ผู้ผลิตจะสามารถยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบของเขาอย่างไรก็ได้ บทบัญญัติในกฎหมาย

¹ Harries, Consumers: Know Your Rights, pp. 28-29; Cranston, Consumer and the Law, p. 143; Smith and Keenan, Mercantile Law, p. 182; Dobson, Sale of Goods & Consumer Credit, p. 83.

² Dobson, Sale of Goods & Consumer Credit, p. 83; Cranston, Consumer and the Law, pp. 143 - 144.

³ ดูตามที่กล่าวมาแล้วในหน้า 77 - 78.

⁴ ดูเชิงอรรถที่ 3 หน้า 77.

⁵ มาตรา 5 จาก Ball, and Rose, Principles of Business Law,

เดียวกันนี้ก็ได้บัญญัติห้ามผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย ยกเว้นความรับผิดชอบในความประมาทเลินเล่อของเขา สำหรับความเสียหายต่อร่างกายหรือความตาย และสำหรับความเสียหายประการอื่น (เช่น ความเสียหายต่อทรัพย์สิน) ก็ได้สามารถจำกัด ยกเว้นโดยเฉพาะกรณีที่เป็นไปตามมาตรฐานความมี เหตุผล ทั้งนี้ในปัจจุบัน คำรับประกันสินค้าของผู้ผลิตที่มีผลให้การเยียวยาแก่ผู้บริโภคโดย ผู้ผลิตไม่สามารถยกเว้นหรือตัดทอนสิทธิที่ผู้บริโภคมีอยู่ตามกฎหมายซื้อขาย หรือละเมิดได้อย่าง อีกระยะเช่นแต่ก่อน

โดยทั่วไปเมื่อมีการนึกเงื่อนไขหรือคำรับประกันเกี่ยวกับสินค้าไม่ว่าโดยชัดแจ้ง หรือ โดยปริยาย การเยียวยาที่ผู้ซื้อปรารถนาจะได้รับคือ ค่าเสียหายเพื่อเยียวยาความเสียหาย ส่วนสมควรจะได้รับเพียงใดนั้นถือตามหลักเกณฑ์ในคดี *Hadley v. Baxendale*,² ซึ่งวางหลักว่าให้เรียกร้องค่าเสียหายอันเป็นผลธรรมดาซึ่งเกิดจากการนึกคำรับประกัน โดยตรง หรือเป็นผลที่คาดคิดได้ ซึ่งหมายถึง ความสูญเสียในตัวสินค้าเอง (ค่าเสียหายคำนวณ ได้จากค่าที่แตกต่างกันระหว่างคุณค่าของสินค้านั้น ซึ่งปราศจากความชำรุดบกพร่องและคุณค่า ของสินค้านั้นที่เป็นอยู่ในเวลาที่ส่งสินค้าหรือเมื่อ ความบกพร่องได้ปรากฏขึ้น) และรวมถึงความเสียหายอันเป็นผลตามมาเนื่องจากสินค้าชำรุดบกพร่อง ไม่ว่าเป็นความเสียหายต่อร่างกายหรือ ความเสียหายต่อทรัพย์สินของผู้ซื้อทราบเท่าที่ความเสียหายนั้นไม่ไกลเกินไป เช่นคดีที่รถยนต์ชำรุด บกพร่องก่อให้เกิดการชนกัน นอกจากเรียกร้องสำหรับค่าซ่อมแซมรถยนต์นั้นได้แล้วก็ยังอาจเรียก ร้องค่าสำหรับค่าจ้างลากรถคันนี้ไปซ่อม หรือค่าเช่ารถคันอื่นเพื่อใช้งานแทนในขณะที่รถอยู่ใน ระหว่างการซ่อมแซม เป็นต้น³

1

มาตรา 2 จาก Ball, and Rose, Principles of Business Law, pp.93

2

(1854) OEx 341 จาก Harvey, The Law of Consumer Protection and Fair Trading, p.81; Cranston, Consumer and the Law, p.128.

3

ดู Cranston, Consumer and the Law, pp.128 - 129; Harries, Consumers: Know Your Rights, pp.25 - 26.

ความรับผิดในทางละเมิด

วิวัฒนาการ ในขอบเขตความรับผิดในการผลิตและการจำหน่ายสินค้าที่เกี่ยวข้องกับทางละเมิดนั้น แต่เดิมมากอนที่จะมีคำพิพากษาคดี Donoghue v. Stevenson ในปี 1932¹ กฎหมายจารีตประเพณีของอังกฤษ ถือหลักว่า บุคคลผู้ส่งสินค้าให้แก่ผู้อื่น (transferor) (อาจเป็นผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายสินค้าหรือบุคคลอื่นใด) ย่อมไม่มีหน้าที่ทั่วไปต้องใช้ความระมัดระวังเกี่ยวกับสินค้าต่อบุคคลใดที่ตนไม่มีความผูกพันตามสัญญาด้วย ยกเว้นแต่ในกรณีสินค้าที่เป็นสาเหตุให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่นนั้นเป็นสินค้าที่เป็นอันตรายในตัวเอง (dangerous chattels) เช่น ยาพิษ ปืน วัตถุระเบิด หรือกรณีผู้ส่งรูแล้วว่สินค้านั้นจะเป็นอันตรายต่อผู้อื่น² มีคำวินิจฉัยถือตามกันมาครั้งแล้วครั้งเล่าในคดีสินค้าเป็นอันตรายในตัวเอง ว่าบุคคลซึ่งส่งสินค้าหรือติดตั้งสินค้าดังกล่าว ย่อมมีหน้าที่เป็นพิเศษต้องใช้ความระมัดระวังเกี่ยวกับสินค้านั้น ถ้าฝ่าฝืนหน้าที่นั้นย่อมต้องรับผิดต่อบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าอันตรายดังกล่าว³ และในกรณีผู้ถึงอันตรายตามสภาพของสินค้าที่ตนส่งแล้วมิได้ให้คำเตือนเกี่ยวกับเรื่องนั้นต่อผู้รับ (transferee) ตนก็อาจต้องรับผิดในความเสียหายที่เป็นผลต่อบุคคลใด ๆ แม้ว่าสินค้านั้นมิใช่สินค้าที่เป็นอันตรายในตัวเองก็ตาม⁴ แต่ในเวลาต่อมาแนวความคิดเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสินค้าที่เป็นอันตรายในตัวเองกับสินค้าที่อาจเป็นอันตรายได้ เมื่อมีความผิดพลาดเกี่ยวกับสินค้านั้น ก็เปลี่ยนแปลงไป นักกฎหมายอังกฤษต่างก็เห็นว่า สินค้าทั้ง 2 ประเภทนั้นความจริงมิได้แตกต่างกันเลย

¹ (1932) AC. 562.

² W.V.H. Rogers, Winfield & Jolowicz on Torts, 11th ed.

(London: Sweet & Maxwell, 1979), pp.231, 234; Phillip S. James, and D.J. Latham Brown, General Principles of the Law of Torts, 4th ed.

(London: Butterworths, 1978), pp.84-85; R.F.V. Heuston, Salmond on the Law of Torts, 17th ed. (London: Sweet & Maxwell, 1977),

pp. 302 - 303.

³

Heuston, Salmond on the Law of Torts, p. 303

⁴

Ibid., p.303

สินค้าทั้ง 2 ประเภทต่างก็มักต้องการให้เกี่ยวข้องกับใช้ความระมัดระวังเหมือนกัน เพียงแต่ระดับกว่ามระมัดระวังอาจมากกว่ากันใด จนถึงโศกคดี Donoghue ก็เป็นที่แน่ชัดว่าแม้คำนึงถึงประเภทของสินค้าอีกต่อไปแล้ว สินค้าจะเป็นประเภทที่เป็นอันตรายในตัวเอง หรือไม่ ไม่เป็นสิ่งสำคัญ ผู้ผลิตผู้จำหน่ายสินค้าย่อมมีหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังเกี่ยวกับสินค้าทุกประเภททั้งสิ้น ข้อเท็จจริงในคดีนี้คือ เพื่อนของโจทก์ได้ซื้อเบียร์นำขิงขวดหนึ่งจากร้านค้าบริการตนเองเพื่อทานในร้านนั้น และทางร้านก็ได้เปิดฝาขวดเบียร์ให้เพื่อนของโจทก์ได้รินเบียร์นำขิงได้แก้วให้ และโจทก์ได้ดื่มไปโดยไม่ได้สงสัยเลยว่ามีสิ่งแปลกปลอมอย่างอื่นปนอยู่ และขวดนั้นก็ทำควยแก้วสีหม่นมัว ต่อมาเมื่อเพื่อนของโจทก์ได้รินเบียร์ที่เหลือเต็มลงไปแก้วอีกโจทก์จึงได้เห็นหมากเน่าของตัวหากไหลออกมาจากขวดนั้น โจทก์ตกใจและอาเจียนออกมาด้วยความพะอืดพะอม เป็นผลให้โจทก์ได้รับความกระทบกระเทือนทางจิตใจและมีอาการอักเสบที่กระเพาะอาหารเพราะดื่มเบียร์โมริลิตซ์เข้าไป เบียร์นี้ว่าเลยเป็นผู้ผลิตและบรรจขวด โจทก์ได้ฟ้องว่าเลยกล่าวหาว่าเป็นหน้าที่ของจำเลยที่จะต้องจัดหาระบบในการผลิตที่จะป้องกันมิให้ตัวหากเข้าไปอยู่ในขวด และจัดหาระบบการตรวจตราความสะอาดของขวดก่อนที่จะมีการบรรจขวด และเพราะเหตุที่จำเลยมิได้จัดทำเช่นนั้นจึงเกิดความเสียหายแก่โจทก์ ศาลในคดีนี้ (The House of Lords.) ได้วินิจฉัยโดยเสียงข้างมากกว่า ข้อเท็จจริงเช่นนี้เป็นสาเหตุในการดำเนินคดีกับผู้ผลิตจำเลยได้ แม้ว่าไม่มีสัญญาระหว่างโจทก์และจำเลย และผลของคำวินิจฉัยก่อให้เกิดหลักเกณฑ์ว่าผู้ผลิตมีหน้าที่โดยทั่วไปที่จะต้องใช้ความระมัดระวังต่อผู้บริโภคสุดท้าย (ultimate consumer) และผู้ผลิตต้องรับผิดชอบต่อผู้บริโภคสำหรับความประมาทเลินเล่อฝ่าฝืนหน้าที่ของใช้ความระมัดระวังนั้นโดยไม่คำนึงว่าเป็นสินค้าที่อันตรายในตัวเองหรือไม่ ในเรื่องนี้ ทานดอร์ค Atkin ได้วางกฎเกณฑ์ไว้ว่า

¹ Heuston, Salmond on the Law of Torts, pp. 304 - 305;

Rogers, Winfield & Jolowicz on tort, pp. 231 - 233.

— — — — ผู้ผลิต ผู้ผลิตสินค้าใด เพื่อจำหน่ายในรูปแบบที่แสดงว่าตั้งใจให้ไปถึงผู้บริโภค
ในลักษณะที่ผู้บริโภคไม่มีวิธีการอันควรที่จะตรวจตราก่อน และโดยรู้ว่าการไม่ระมัดระวัง
ในการเตรียมหรือผลิตสินค้านั้นย่อมจะเป็นผลก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน
ของผู้บริโภค ย่อมมีหน้าที่ต่อผู้บริโภคในอันที่จะต้องใช้ความระมัดระวังตามควร “

หลังจากคดีนี้เป็นต้นมาศาลในคดีต่าง ๆ มากมายก็ได้ดำเนินการ และกฎเกณฑ์
นี้ได้รับการรับรองและเห็นพ้องทั่วไป ตลอดกระทั่งในกฎหมายขอ ประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย
จารีตประเพณีทั่วโลก¹ และความรับผิดชอบสำหรับความประมาทเลินเล่อก็ได้ขยายขอบเขตไปจาก
คดีนี้อีกมาก

ความรับผิดชอบในกรณีประมาทเลินเล่อ จากแนวบรรทัดฐานในคดี Donoghue
ถือเช่นหลักกฎหมายว่า บุคคลที่ผลิตสินค้าโดยตั้งใจให้บุคคลอื่นใช้หรือบริโภคย่อมมีหน้าที่ต้องใช้
ความระมัดระวังตามควรในการผลิตและการจำหน่าย เพื่อให้สินค้านั้นสามารถใช้หรือบริโภค
ได้อย่างปลอดภัย และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อร่างกายหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น ถ้าฝ่าฝืน
หน้าที่ต้องระมัดระวังดังกล่าวก็จะมีผลให้ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบต่อผู้บริโภคหรือบุคคลอื่นใดซึ่งได้รับความ
เสียหาย ซึ่งก็หมายความว่ารับผิดชอบไม่เฉพาะต่อผู้ซื้อเท่านั้นแต่ขยายไปถึงบุคคลใด ๆ ซึ่งผู้ผลิต
คาดคิดโดยมีเหตุผลสมควรได้ว่าจะได้รับผลจากความประมาทของเขาด้วย² จึงอาจรวมถึง
ผู้ใช้ผู้บริโภคสินค้า เพื่อนของผู้ซื้อ สมาชิกในครอบครัวของผู้ซื้อ บุคคลที่ผู้ซื้อยกให้หรือให้ยืม
สินค้า บุคคลที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสินค้า เช่น ลูกจ้างของผู้ซื้อ และ บุคคลภายนอก

¹ ดู Borrie, and Diamond, The Consumer, Society, and the Law,
pp.27-33; James and Brown, General Principles of the Law of Torts,
pp.84-85; Heuston, Salmond on the Law of Torts, pp. 306-307.

² Harvey, The Law of Consumer Protection and Fair Trading,
p. 98; James and Brown, General Principles of the Law of Torts,
p.80; Borrie, and Diamond, The Consumer, Society, and the Law, pp.117-
118; Smith, and Swann, Protecting The Consumer: Economic and Legal
Analysis, pp.204-205; Rogers, Winfield & Jolowicz on Tort, p. 237.

(bystanders) ซึ่งได้รับความเสียหายจากสินค้า เช่น คนเดินถนนถูกชนส่วน
ของรถบรรทุกที่หล่นออกมาเพราะชำรุดบกพร่องกระแทกอย่างแรง นอกจากนั้นอายุของผู้
เสียหายก็ไม่เป็นสิ่งสำคัญ ในกรณีเด็กทารกที่พิการก็มีสิทธิดำเนินคดีเกี่ยวกับความเสียหายที่อาจ
คาดเห็นได้ (pre-natal injuries) ได้ตามกฎหมาย The Congenital Disabilities
(Civil Liability) Act 1976² เช่นทารกในครรภ์ได้รับผลจากยาที่มารดารับประทาน
ทำให้เขาเกิดมาโดยพิการ

กฎหมายอังกฤษได้มีแนวบรรทัดฐานคำพิพากษาที่กำหนดความรับผิดชอบของผู้ผลิตจำหน่าย
ในความเสียหายที่เกิดจากการฝ่าฝืนหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังในการผลิตและการจำหน่าย
สินค้าในหลาย ๆ ประการดังนี้

1. หน้าที่ต้องออกแบบสินค้าโดยวิธีทางซึ่งให้ความมั่นใจได้ในการปลอดภัยตาม
สมควร เช่นในสินค้าบางประเภทของจกใหม่ เครื่องป้องกันอันตรายโดยเฉพาะอุปกรณ์ไฟฟ้าถ้าไม่
มีเครื่องตัดไฟอาจทำให้ผู้ใช้ถูกไฟช็อตตายได้³
2. หน้าที่ในการผลิตสินค้าของจกหาระบบการควบคุมคุณภาพที่เพียงพอ อย่างคำที่
สุกให้สินค้ามีคุณภาพเทียบเท่ามาตรฐานในทางปฏิบัติของผู้ผลิตเอง และป้องกันให้มีสินค้าที่ชำรุด
บกพร่องหลุดรอดจากระบบการควบคุมคุณภาพเท่าที่จะทำได้⁴ ในคดีเมื่อเร็ว ๆ นี้⁵

¹ Stennett v. Hancock and Peters (1939) จาก R.A.Percy, Charlesworth on Negligence, 6th ed. The Common Library, no.6. (London: Sweet & Maxwell, 1977), p.433.

² จาก Harvey, The Law of Consumer Protection and Fair Trading, p. 98; Harries, Consumers: Know Your Rights, p. 150.

³ Cranston, Consumer and the Law, p.149 และคดีที่ Hindustan SS.Co.Ltd. v. Siemens Bros & Co.Ltd(1955) 1 Lloyd's Rep. 167

⁴ Cranston, Consumer and the Law, p.149.

⁵ Wriht v. Dunlop Rubber Company Ltd(1973) 13K.I.R. 255 จาก Anthony Pains, "England," In Product Liability in Europe, pp.101-115 comp. by The Association on Européenne d, Etudes Juridiques et Fiscales, pp. 105 - 106.

ศาลได้วินิจฉัยว่า เป็นหน้าที่ของผู้ผลิตสารเคมีที่จะต้องจัดทำระบบควบคุมคุณภาพของสินค้าที่มันใจ
ได้ว่าสินค้าจะปลอดภัย

ในกรณีที่ผู้ที่มีมาตรฐานของ The British Standards Institution สำหรับ
สินค้าประเภทใด ผู้ผลิตสินค้าที่ตรงตามและผลิตสินค้าให้โดยมาตรฐานดังกล่าวจนควย

3. หน้าที่ในการปิดฉลากสินค้าหรือให้คำเตือนและคำแนะนำในการใช้สินค้าเหล่านี้
ต้องแสดงอย่างถูกต้องเหมาะสมและเพียงพอเพื่อให้การใช้สินค้าทำได้อย่างปลอดภัยแม้ในระมัด
ระวังปิดฉลากผิดพลาดก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภค เช่น ปิดฉลากผิดโดยไม่ระมัดระวังบนขวด
ยาพิษว่าเป็นยาที่บริโภคได้ทั่วไป ผู้ผลิตก็ต้องรับผิดชอบ² และสินค้าบางอย่างแม้ไม่มีความชำรุด
บกพร่องในตัวเอง แต่อาจเป็นอันตรายใค่นำมีการใช้หรือบริโภคโดยไม่ถูกต้องและเหมาะสมแก่
ถ้ามีคำแนะนำในการใช้หรือบริโภคอย่างเหมาะสมและผู้บริโภคปฏิบัติตามก็จะไม่ได้รับอันตราย
หรือความเสียหายอย่างใด ๆ เช่นผู้ผลิตก็ยอมมีหน้าที่ต้องเตือนถึงอันตรายและให้คำแนะนำ
ในการใช้อย่างเหมาะสมและเพียงพอด้วยโดยเฉพาะอย่างยิ่งใน กรณีสินค้าที่อาจเป็นอันตราย
ร้ายแรงต่อร่างกายหรือทรัพย์สินของผู้บริโภค ผู้ผลิตก็ต้องใช้ความระมัดระวังอย่างมากในการ
ให้คำแนะนำและคำเตือน เช่นสารเคมีอันตราย ยาฆ่าแมลง น้ำยาทำความสะอาด โดย
อาจบอกฉลากเตือนไว้บนภาชนะบรรจุสินค้าให้ชัดเจน เช่นว่า "หลีกเลี่ยงการสัมผัสกับผิวหนัง"
"ห้ามสูดกลิ่น" "ให้ใช้ในสถานที่ที่มีการระบายอากาศได้ดี", "ถ้าถูกผิวหนังควรล้างด้วยน้ำเย็นทันที"

¹ Cranston, Consumer and the Law, p. 149.

²

British Chartered Co. of S.Africa v. Lennon(1915)

31T.L.R. 255 จาก Percy, Charlesworth on Negligence, p. 421; Hindustan

SS.Co.Ltd. v. Siemens Bros. & Co. Ltd. (1955) 1Lloyd's Rep. 167.

จาก James, and Brown, General Principles of the Law of Torts, p.87.

และเมื่อได้ให้คำเตือน คำแนะนำอย่างเพียงพอแล้วผู้ผลิตก็ไม่ต้องรับผิดชอบ¹ ในทางตรงกันข้าม หากผู้ผลิตบกพร่องมิได้ให้คำเตือน คำแนะนำ หรือให้โดยไมเพียงพอ เขาย่อมจะต้องรับผิดชอบ² อย่างเช่นในคดีเมื่อเร็ว ๆ นี้³ ศาลได้วินิจฉัยว่าผู้จำหน่ายสารประกอบมีหน้าที่ตามกฎหมาย ต้องใช้ความระมัดระวังเพื่อจะค้นคว้าหาอันตรายของสารเคมีที่เขาจำหน่ายและให้คำเตือนเกี่ยวกับอันตราย เจเนนทอกลูกคาของเขา

หน้าที่ของผู้ผลิตคงกล่าวว่าเป็นหน้าที่ต่อเนื่อง (continuing duty) จะต้องมีอยู่ต่อไป แม้หลังจากผลิตและวางจำหน่ายสินค้าในท้องตลาดแล้ว ถ้าใดคนพบความชำรุดบกพร่องหรืออันตรายของสินค้านั้นในภายหลัง เขาก็มีหน้าที่ต้องเตือนผู้บริโภคและแก้ไขความชำรุดบกพร่อง หรือถ้าไม่สามารถแก้ไขได้ก็ต้องระงับการจำหน่ายสินค้าเหล่านั้นและเก็บสินค้าคืนจากท้องตลาด และเป็นหน้าที่ของผู้ผลิตที่จะต้องปรับปรุงความรู้ให้ทันสมัยเสมอเพื่อสามารถตรวจสอบให้รู้ว่าสินค้าปลอดภัยหรือไม่ ถ้าผู้ผลิตบกพร่องในหน้าที่เช่นนี้ เขาก็อาจต้องรับผิดชอบสำหรับความประมาทเดินเลอ⁴ แต่ถ้าวาดความรู้นี้ในทางเทคโนโลยีและทางวิทยาศาสตร์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ในเวลาจำหน่ายสินค้านั้นแล้วผู้ผลิตก็ไม่สามารถพบความชำรุดบกพร่องใดก็ตามบกพร่องประเภทนี้ซึ่งเรียกว่า "defect in development" ย่อมไม่อาจถือให้ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบได้

1

Kubach v. Hollands, (1937) 3 ALLER 907; Holmes v. Ashford (1950) 2 ALLER 76 จาก Percy, Charlesworth on Negligence, pp.421-422.

2

Anglo Celtic Shipping Co. v. Elliott(1926) 42 T.L.R. 297; Parker v. Oxolo Ltd.(1937) 3 ALLER 524; Ruegger v. Shell Oil of Canada (1936) 41 D.L.R.(2d)183 จาก Percy, Charlesworth on Negligence, 421.

3

Vacwell Engineering Co. Ltd v. B.D.H. Chemical Ltd(1971) 1 Q.B. 88 จาก Pains, "England," In Product Liability in Europe, pp. 101-115. Comp. by The Association Europeenne d'Etudes Turidiques et Fiscales, p. 105.

4

Heuston, Salmond on the Law of Torts, p. 313; Cranston, Consumer and the Law, p. 149.

เช่นเดียวกับกรณีความบกพร่องซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้¹ อีกประการหนึ่งที่ผู้ผลิตไม่ต้องรับผิดชอบได้แก่ ความเสียหายซึ่งคาดเห็นได้ อย่างเช่น การสุมบุหรี่อาจทำให้เป็นมะเร็ง หรือการดื่มสุราอาจทำให้เป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง แต่สินค้าเหล่านั้นก็ยังคงเป็นสินค้าที่ดีและเหมาะสมสำหรับการใช้หรือบริโภคอยู่²

หน้าที่ของผู้ผลิตมีใจจำกัดเฉพาะเกี่ยวกับสินค้าซึ่งเขาได้ผลิตเองเท่านั้น ยังมีหน้าที่เกี่ยวกับชิ้นส่วนประกอบของสินค้าที่บุคคลอื่นผลิตและผู้ผลิตนั้นได้นำมาประกอบขึ้นเป็นสินค้าสำเร็จรูปอีกด้วย³ ซึ่งผู้ผลิตมีหน้าที่ต้องตรวจสอบหรือทดสอบบางประการให้แน่ใจว่าชิ้นส่วนประกอบนั้นไม่มีความชำรุดบกพร่องเมื่อนำมาผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูปออกจำหน่ายก็สามารถใช้หรือบริโภคได้อย่างปลอดภัย³ และหน้าที่ของผู้ผลิตยังขยายไปนอกเหนือจากตัวสินค้าโดยรวมไปถึงการผลิตภาชนะที่บรรจุสินค้าเพื่อจำหน่าย ต้องให้มีความเหมาะสมและทนทานเพียงพอ และถ้ามิได้ผลิตเองก็มีหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังตรวจสอบว่าภาชนะนั้นเหมาะสมและปลอดภัยหรือไม่ก่อนที่จะส่งต่อไปถึงผู้บริโภค การที่ไม่ใช้ความระมัดระวังกระทำการดังกล่าว และความบกพร่องของภาชนะก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้บริโภคหรือบุคคลใด ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบ⁴

การที่จะให้ผู้ผลิตรับผิดชอบเพราะความประมาทเลินเล่อฝ่าฝืนหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังเหล่านี้ ผู้บริโภคมีภาระที่ต้องพิสูจน์ว่า

- (1) ผู้ผลิตจำเลยมีหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวัง
- (2) จำเลยได้ฝ่าฝืนหน้าที่ต้องระมัดระวังนั้น

¹

Cranston, Consumer and the Law, pp. 149-150; Harries, Consumers: Know Your Rights, p. 147.

²

Heuston, Salmond on the Law of Torts, p. 309; Harvey, The Law of Consumer Protection and Fair Trading, pp.99-100.

³

Taylor v. Russian Oil Products(1938) S.C.773; Elliott v. Hall(1885) 15 Q.B.D. จาก Percy. Charlesworth on Negligence, p. 420.

(3) การฝ่าฝืนของจำเลยก่อให้เกิดความเสียหายต่อโจทก์ และเป็นความเสียหายที่กฎหมายอนุญาตให้เรียกร้องค่าชดเชย

ในการพิสูจน์ถึงกีดกันผู้บริโภครวมต้องประสบกับความลำบากและสิ้นเปลืองอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิสูจน์ความประมาทเลินเล่อในส่วนของผู้ผลิต ยิ่งในสมัยปัจจุบันเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ก้าวหน้า ความยุ่งยากซับซ้อนในกรรมวิธีการผลิตมีมาก และผู้บริโภคมักไม่มีความรู้เพียงพอที่จะพิสูจน์ได้ ทั้งพยานหลักฐานที่จะนำมาพิสูจน์ที่เกี่ยวกับขั้นตอน กรรมวิธีการผลิตต่าง ๆ ก็อยู่ในความครอบครองและความครอบงำของผู้ผลิตแทบทั้งหมด ในเรื่องนี้เห็นตัวอย่างได้ในคดีการระงับประสาธ *Thalidomide* ที่มีการวิพากษ์วิจารณ์กันมากในประเทศนี้ และประเทศต่าง ๆ ในยุโรป โดยหลักการแล้ว ศาลได้วางหลักไว้ว่า ในคดีใด ๆ ย่อมไม่มีข้อสันนิษฐานความประมาทเลินเล่อของจำเลย และกฎเกณฑ์ *res ipsa loquitur* ที่ช่วยในการพิสูจน์ก็ไม่นำมาใช้ด้วย โจทก์ต้องพิสูจน์ให้ได้ถึงความประมาทเลินเล่อ ความไม่ระมัดระวังของจำเลย

1 คดีการระงับประสาธ *Thalidomide* เป็นตัวอย่างที่แสดงถึงความขาดตกบกพร่องไม่เพียงพอของกฎหมายที่ประมาทเลินเล่อที่จะให้การเยียวยาแก่ผู้บริโภครวมที่ได้รับอันตรายจากสินค้าชำรุดบกพร่อง เด็กทารกที่พิการเป็นผู้เสียหายต้องเผชิญกับความยากลำบากในการดำเนินคดีเรียกร้องให้ชดเชยค่าเสียหาย ประการแรก หลักกฎหมายจารีตประเพณีไม่ชัดเจนว่าให้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดขึ้นเมื่อใด (prenatal injury) หรือไม่ ประการที่ 2 อายุความฟ้องร้องคดีจำกัดมาก อาจพบวาทะที่รับประทานเข้าไปนั้นเป็นอันตรายต่อเมื่ออายุความฟ้องร้องคดีผ่านพ้นไปแล้ว ประการที่ 3 การพิสูจน์ถึงความบกพร่องของผู้ผลิตยาที่ฝ่าฝืนมาตรฐานความระมัดระวังในการผลิตยานั้น และผู้ผลิตยังมีข้ออ้างได้ว่าในเวลาที่ยาจำหน่ายนี้ ไม่มีวิธีทางใด ๆ โดยอาศัยความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่แพร่หลายในขณะนั้นสามารถทดสอบได้ถึงอันตรายของยาที่จะทำร้ายการเติบโตของทารกในครรภ์ เข้าใจว่าอาจมีอันตรายเพียงเล็กน้อยต่อมารดาเท่านั้น รายละเอียดดูได้จาก Cranston, *Consumer and the Law*, pp. 152-155; Smith, and Swann, *Protecting the Consumer: An Economic and Legal Analysis*, p. 205.

จึงจะวินิจฉัยให้จำเลยรับผิดได้¹ แต่ก็มีคดีบางคดีซึ่งศาลได้อนุญาตให้ใช้กฎเกณฑ์ *res ipsa loquitor* เพื่อช่วยในการพิสูจน์ของโจทก์ คดีที่สำคัญได้แก่ *Grant v. Australian Knitting Mills*,² และมีคดีอื่น ๆ อีก³ ซึ่งในกรณีที่มีสิ่งแปลกปลอมอยู่ในสินค้าหรือในภาชนะบรรจุสินค้า โจทก์เพียงแต่พิสูจน์ถึงความมีอยู่ของความชำรุดบกพร่องของสินค้าที่จำเลยเป็นผู้ผลิตและวางจำหน่ายในท้องตลาด ศาลก็สามารถวินิจฉัยลงความเห็นได้โดยง่ายว่า โจทก์ประมาณค่าเสียหาย เพราะความบกพร่องนั้นย่อมจะไม่เกิดขึ้นหากจำเลยมิได้ประมาณ โดยไม่ต้องแสดงว่าประมาณในชั้นก่อนใดในการผลิต และถ้าจำเลยประสงค์จะปลดปล่อยความรับผิดของตน ก็จะต้องพิสูจน์หักล้างให้ได้ว่า ตนมิได้ประมาณค่าเสียหายแต่อย่างใด ได้ใช้ความระมัดระวังที่สมควรแล้ว หรืออาจขอยกเว้นความรับผิดประการอื่น (ซึ่งจะได้อีกถ้าต่อไป) แต่การพิสูจน์เพียงว่าตนมีระบบการผลิตสินค้าที่ปลอดภัย (a safe system of manufacture) เท่านั้น ย่อมถือไม่ได้ว่าไม่มีความประมาณค่าเสียหาย⁴ คณะกรรมาธิการกฎหมาย (The Law Commission)

¹ *Donoghue v. Stevenson* (1932) A.C. 562; *Mason v. Williams and Williams Ltd and Turton & Sons Ltd* (1955) 1 ALLER 808
A.G. Guest, ed., Benjamin's Sale of Goods, p.461; Percy, Charlesworth on Negligence, p. 423.

² (1936) A.C. 85 จาก Cranston, Consumer and the Law, p.150;
Percy, Charlesworth on Negligence, P. 423.

³ *Chaproniere v. Mason* (1905) TLR.633; *Shandloff v. City Dairies*(1936) 4D.L.R. 712; *Lockhart v. Barr*(1943) S.C.(H.L.)
Dobson, Sale of Goods & Consumer Credit, p.86.

⁴ *Grant v. Australian Knitting Mills Ltd*(1936)AC.85;
Chaproniere v. Mason(1905)TLR. 633; *Hill v. James Crowe* (1978)
Q.B.D. จาก *Dobson, Sale of Goods & Consumer Credit*, p. 86.

⁵ *Heuston, Salmond on the Law of Torts*, p. 313.

กึ่งนั้นสนุนกฎเกณฑ์การพิสูจน์ความประมาทโดยอนุญาตให้ใช้หลัก *res ipsa loquitur* 1
 แต่ก็ได้ให้ความเห็นว่า การผลักภาระการพิสูจน์ไปตกอยู่แก่จำเลย ไม่ได้ช่วยเหลืออะไรผู้บริโภคร
 ใดมากเลย เพราะผู้ผลิตต้องแสดงเพียงว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังที่สมควรแล้วเพียงเท่านั้นไม่
 ต้องรับผิด ไม่จำเป็นที่ผู้พิสูจน์ว่าความชำรุดบกพร่องมิได้เกิดขึ้นเพราะความผิดของเขา เช่น
 ผู้ผลิตก็ยอมหักล้างข้อกล่าวหาได้โดยง่าย 2

ผู้ผลิตอาจต่อสู้ไต่สวนจากความรับผิดได้โดยแสดงถึงข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไป

๕

(1) การตรวจสอบหรือทดสอบสินค้าเพื่อค้นพบความบกพร่องสามารถกระทำได้โดย
 ผู้ขายสินค้าก่อนส่งไปถึงผู้บริโภค หรือโดยผู้บริโภคก่อนใช้สินค้านั้น 3 แต่ต้องเป็นกรณีที่สามารถทำ
 ได้ มีข้อสินค้าอยู่ในสถานะปกติ ซึ่งผู้ขายเป็นเพียงผู้ส่งผ่านสินค้าเท่านั้นและการตรวจสอบหรือ
 ทดสอบดังกล่าวจะทำให้สามารถรู้ถึงความชำรุดบกพร่อง อันตรายของสินค้าและป้องกันได้ ผู้ผลิต
 จะสามารถพิสูจน์ได้ว่าไม่เป็นกรณีที่ผู้ผลิตได้ให้ค่าเตือนที่สินค้าหรือบนภาชนะว่าสินค้าประเภท
 นี้ต้องมีการทดสอบก่อนใช้ ส่วนผู้ขายหรือผู้บริโภคจะใดทดสอบหรือไม่สำคัญผู้ผลิตยอมหลุดพ้นจาก
 ความรับผิด และผู้ขายอาจต้องรับผิดต่อผู้บริโภคแทน ถ้าเป็นกรณีผู้ขายได้ตรวจสอบหรือทดสอบใน
 ระหว่างทางแล้วแต่บกพร่องที่จะค้นพบความชำรุดบกพร่องของสินค้า แต่ก่อนมาเหตุเช่นนี้ก็สามารถ
 ปลดปล่อยความรับผิดของผู้ผลิตได้ แต่ขณะนั้นแนวโน้มที่จะถือว่าผู้ผลิตไม่หลุดพ้นจากความรับผิด

1

Salah Uddin Ahmed, "Products Liability in Australia,"
University of Tasmania Law Review 6(2)(1979):196-197.

2

Heuston, Salmond on the Law of Torts, pp. 310 - 311;
 James, and Brown, General Principles of the Law of Torts, pp. 86-87;
 Harries, Consumers: Know Your Rights, p. 148; Pains, "England,"
 In Product Liability in Europe, pp. 101-115. comp. by The Association
 on Européenne d'Etudes Juridiques et Fiscales, pp. 102 - 103.

เพราะถือว่าหน้าที่ของผู้ผลิตของผลิตภัณฑ์ปราศจากความชำรุดบกพร่อง และหน้าที่ของผู้ขาย ที่ต้องทดสอบ ตรวจสอบสินค้าก่อนขายให้ผู้บริโภคนั้น เป็นหน้าที่คนละหน้าที่ซึ่งทั้งคู่ของปฏิบัติ ถ้าความเสียหายเกิดขึ้นก็เป็นเพราะความบกพร่อง ประมาทของทั้งสองฝ่าย สำหรับกรณีผู้บริโภค โคนพบความชำรุดบกพร่องของสินค้าเองแต่ใช้สินค้านั้นต่อไปก็ย่อมจะมีได้รับการเยียวยา เพราะผู้บริโภคนั่นเองได้สมัครใจยอมรับความเสี่ยงภัยจากอันตรายของสินค้า (assumption of risk) แต่ก็มีข้อยกเว้นแม้จะรู้เกี่ยวกับความบกพร่อง แต่ไม่อาจจัดความเสี่ยงภัยได้ กรณีเช่นนี้ผู้ผลิตยังคงต้องรับผิดชอบ¹

(2) ท่อสุว่าความบกพร่องของสินค้าเป็นเพราะสาเหตุประการอื่นซึ่งเกิดขึ้น ภาย หลังได้วางจำหน่ายสินค้าไปแล้วโดยมิใช่ความผิดของเขา เพราะเหตุที่นับแต่สินค้านั้นพ้นจาก ความครอบครองของผู้ผลิตจนกระทั่งก่อความเสียหายขึ้นอาจเป็นเวลาดานานพอควร ซึ่งสินค้าอาจเกิด ความเสียหาย เพราะสาเหตุอื่น เสื่อมคุณภาพ หรือการซ่อมแซมสินค้าหรือบริการเกี่ยวกับสินค้า โดยบุคคลอื่นก็อาจเป็นสาเหตุให้เกิดความชำรุดบกพร่องได้เช่นกัน เหล่านี้ถ้าผู้ผลิตสามารถพิสูจน์ ได้ก็ย่อมหลุดพ้นความรับผิด²

(3) ในบางกรณีผู้ผลิตได้ให้คำเตือนและคำแนะนำสำหรับการใช้สินค้าซึ่งถ้าปฏิบัติ ความจะสามารถป้องกันอันตรายได้ แต่ผู้บริโภคกลับมิได้ทำตาม และสินค้าจึงก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น เช่นผู้ผลิตยอมไม่ทวงรับผิดชอบ เพราะตัวผู้บริโภคเองได้ประมาทเลินเล่อปราศจากความ ระมัดระวังในการใช้บริโภคสินค้า (contributory negligence) แต่ข้อยกเว้นยอมไม่ ขยายไปถึงบุคคลใดซึ่งผู้ผลิตไม่อาจคาดคิดโดยมีเหตุผลได้ว่าเขาจะมีโอกาสพบเห็นคำเตือน,

¹

Denny v. Supplies and Transport Co. (1950) 2K.B. 374

จาก Percy, Charlesworth on Negligence, p. 424.

²

Evans v. Triplex Safety Glass Co. (1936) 1ALLER 283

;Eccles v. Cross & M'Ilwhem (1938) S.C. 679 จาก Percy, Charlesworth on Negligence, pp. 425-426.

คำแนะนำนั้น¹ เมื่อมีความประมาทในส่วนของโจทก์ด้วย ศาลก็จะลดค่าเสียหายที่จะชดเชยให้แก่โจทก์เท่าที่ศาลเห็นว่าสมควรและเป็นธรรมในการแบ่งสรรความรับผิดชอบ

(4) ผู้ผลิตอาจกำหนดยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบสำหรับความประมาทเดินเลอของเขาไว้ล่วงหน้า (exemption clause) แต่ขณะนี้มีบทกฎหมายหลายลักษณะออกชรัใ้บัญญัติคัดถอนผลของขอยกเว้นดังกล่าวนี้ไปมากดังกลาวมาแล้ว²

เมื่อโจทก์สามารถพิสูจน์ความประมาทเดินเลอของจำเลยอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อโจทก์แล้วย่อมสามารถเรียกร้องค่าเสียหายชดเชยสำหรับความเสียหายต่อร่างกาย ความเสียหายต่อทรัพย์สิน สำหรับความเสียหายในทางเศรษฐกิจ (economic loss) เช่น สูญเสียคุณค่าในทรัพย์สินตัวเอง คือสินค้าที่ผู้บริโภคได้รับมาไม่เหมาะสมสำหรับเจตนารมณ์ในการใช้หรือสินค้ามีคุณภาพต่ำกว่าที่ควรจะเป็น หรือกรณีสูญเสียประโยชน์ กำไรจากการใช้สินค้านั้นหาประโยชน์ต่อไป เช่น ญาติใคร่ซื้อเครื่องพิมพ์ดีดให้บุตรไปใช้รับจ้างพิมพ์แต่เครื่องไม่ดี ชำรุดบกพร่อง ผู้บริโภคจึงอาศัยเครื่องนั้นพิมพ์หารายได้ไม่ได้ หรือกรณีผู้ประกอบการซื้อเครื่องจักรไปใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ชนิดหนึ่งเพื่อนำออกจำหน่าย เครื่องจักรบกพร่องใช้งานไม่ได้ เช่นนี้ผู้ซื้อก็ขาดผลกำไรในการขายผลิตภัณฑ์ที่เครื่องจักรนั้นจะผลิตได้ เหล่านี้สามารถเรียกร้องได้ตามหลักความรับผิดชอบในทางสัญญา และโดยทั่วไปผู้เสียหายไม่สามารถเรียกร้องตามหลักละเมิดได้ แต่ขณะนี้มี การเสนอแนะว่าสำหรับความเสียหายต่อตัวสินค้าเองในส่วนค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซม

¹ Pains, "England," In Product Liability in Europe, pp.

101-105. comp. by The Association on Europeenne d'Etudes Juridiques et Fiscales, p. 103.

² ดูในหน้า 85 - 86.

³ Cranston, Consumer and the Law, p. 151 ; Harvey, The Law of Consumer Protection and Fair Trading, p.101; Rogers, Winfield & Jolowicz on Tort, p.240 ; Heuston, Salmond on the Law of Torts, p. 312 ; Leder, Consumer Law, pp.88. 92.

แก้ไขความชำรุดบกพร่องของสินค้า ควรให้เรียกร้องตามหลักละเมิดได้¹ และสำหรับ economic loss ประการอื่นก็มีแนวโน้มว่าอาจอนุญาตให้เรียกร้องได้สำหรับความเสียหายทางเศรษฐกิจที่เป็นผลสืบเนื่องตามมาจากความเสียหายต่อร่างกายและทรัพย์สิน (physical damage) ซึ่งก็เป็นปัญหาอยู่มากกว่ากรณีใดบ้างจึงจะถือว่าความเสียหายนั้นเป็นผลสืบเนื่องตามมาจากความเสียหายต่อร่างกายและทรัพย์สิน² และยังมีคำพิพากษาบางคดีศาลวินิจฉัยชี้ว่าความเสียหายในความเสียหายทางเศรษฐกิจให้โจทก์ แม้ว่ามิได้เป็นผลตามมาจาก physical damage ก็ตาม ที่เรียกว่าเป็น "pure economic loss" เช่นคดี Hedley Byrne & Co. Ltd. v. Heller & Partners Ltd,³ ซึ่งศาลวินิจฉัยว่า ความเสียหายสำหรับความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่เป็นผลจากความประมาทเลินเล่อในการแถลงแสดงเกี่ยวกับสินค้าโดยผิดพลาด (negligent misstatement) ย่อมเรียกร้องได้ ที่กล่าวมานั้นเห็นได้ว่าสำหรับความเสียหายทางเศรษฐกิจที่จะสามารถเรียกร้องได้ตามหลักละเมิดนั้น ยังมีปัญหาขัดแย้งกันอยู่มาก ไม่อาจสรุปให้แน่นอนได้

ความรับผิดชอบของผู้ผลิตสินค้าในขณะนี้ ได้ขยายขอบเขตนอกเหนือจากคดีไม่รับผิดชอบเฉพาะสำหรับสินค้าประเภทอาหาร เครื่องดื่มเท่านั้น แต่ขยายไปถึงสินค้าต่าง ๆ ทุกประเภท แม้สินค้าที่อาจเป็นอันตรายต่อทรัพย์สินเท่านั้น⁴ และยังรวมไปถึงอสังหาริมทรัพย์

1

Heuston, Salmond on the Law of Torts, p. 312 ; Rogers, Winfield & Jolowicz on Tort, p.241.

2

Heuston, Salmond on the Law of Torts, p.312 ; Smith, and Swann, Protecting the Consumer: An Economic and Legal Analysis, p.231 ; Michael Whincup, Essential Business Law: Defective Goods p.45-46; Paines, "England," In Product Liability in Europe, pp.101-115. Comp. by The Association On Europeenne d' Etudes Juridiques et Fiscales,

3

(1964)AC.465,517 และคดี S.C.M. v. Whittall, (1971)

ทำนองเดียวกัน เกี่ยวกับ negligent misstatement (จาก Whincup, Essential Business Law: Defective Goods, pp. 44-45)

4

Heuston, Salmond on the Law Torts, p.308 ; John G.Fleming, An Introduction of the Law of Torts (Great Britain: The Clarendon

เช่นสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ควบ 1 ทั้งนี้โดยไม่คำนึงว่าเป็นสินค้าที่มีอันตรายในตัวเอง หรือไม่ก็ตาม และผู้ที่ต้องรับผิดชอบก็มีความหมายกว้าง มิได้หมายถึงเฉพาะผู้ผลิตตามที่เข้าใจกันเท่านั้น แต่หมายถึงบุคคลทุกคนที่อยู่ในขั้นตอนการผลิตสินค้าทั้งหมด เช่น ผู้ประกอบสินค้า ผู้รับเหมาผลิตชิ้นส่วน ผู้ทำภาชนะ ผู้บรรจุใส่ภาชนะ นอกจากนี้ ยังขยายไปถึงผู้ซ่อมแซมสินค้า ผู้ก่อสร้าง ผู้ติดตั้ง ผู้ให้เช่า ผู้จำหน่ายสินค้าไปแล้ว เป็นต้น และยังหมายรวมไปถึงกิจการสาธารณูปโภคประเภทน้ำ ไฟฟ้า ซึ่งศาลได้อธิบายไว้ในคดี *Read v. Croydon Corporation* เมื่อปี 1983 และคดี *Barnes v. Irwell Valley Water Board*, เมื่อปี 1939 ว่า กิจการของรัฐในฐานะผู้ผลิตและจำหน่ายน้ำประปา ได้ฝ่าฝืนหน้าที่ของระมัดระวังตามกฎหมาย ซึ่งจะต้องให้ความมั่นใจว่าน้ำนั้นจะไปถึงผู้บริโภคโดยไม่สกปรก ย่อมต้องรับผิดชอบต่อผู้บริโภค และยังกำหนดหน่วยงานของรัฐบาลซึ่งมีหน้าที่ทดสอบสินค้าและมีอำนาจพิจารณาอนุญาตให้มีการผลิตสินค้าอย่างใด ๆ หรือพิจารณาเกี่ยวกับการแสดงแสดงของผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายเกี่ยวกับสินค้า ถ้าเจ้าหน้าที่หรือหน่วยราชการนั้น ๆ ได้กระทำหน้าที่โดยประมาทเลินเล่อ และผู้บริโภคได้รับ ความเสียหายเพราะความชำรุดบกพร่องซึ่งสามารถค้นพบได้ โดยการทดสอบดังกล่าวนี้ หรือเพราะความเชื่อถือไว้วางใจในคำแถลงแสดงเกี่ยวกับสินค้าเช่นนั้น หน่วยราชการ

¹ *Dutton v. Bognor U.D.C.* (1972) 1 Q.B. 373 ; *Brown v. T & EC. CO Herill* (1934) 51 TLR 21 จาก James, and Brown, General Principles of the Law of Torts, pp. 423-429.

² Goldring, and Maher, Consumer Protection Law in Australia, p.31.

หรือเจาหนาที่อาจของรับผิดต่อผู้บริโภค¹

เท่าที่กล่าวมานั้นจะเห็นได้ว่าบุคคลที่จะต้องรับผิดในทางละเมิดส่วนใหญ่ได้แก่ ผู้ผลิต แต่ก็มีใ้หมายความว่า นอกเหนือจากผู้ผลิตแล้ว เช่น ผู้ขายก็ต้องรับผิดในทางละเมิดเลยความจริงแล้วผู้ขายสินค้าก็อาจต้องรับผิดในทางละเมิดได้สำหรับความประมาทเลินเล่อขาดความระมัดระวังในการกระทำการตามหน้าที่ใด ๆ ในการจำหน่ายสินค้า และก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้บริโภค ซึ่งความรับผิดของผู้ขายเจนนี ย่อมไม่คำนึงถึงความเสียหายตามสัญญาผู้ขายอาจต้องรับผิดต่อบุคคลใด ๆ ที่ได้รับความเสียหายไม่ว่าจะเป็นผู้ซื้อหรือไม่ก็ตาม โดยทั่วไปผู้ขายมีหน้าที่ต้องให้คำเตือนเกี่ยวกับอันตรายหรือความบกพร่องของสินค้า ซึ่งตนรู้หรือสามารถตรวจสอบให้รู้ได้ และถ้าผู้ขายมิได้เปิดเผยถึงอันตราย หรือความบกพร่อง เจนนีย่อมจะต้องรับผิดต่อผู้บริโภคซึ่งได้รับความเสียหายอันเป็นผลจากอันตรายหรือความบกพร่อง ดังกล่าวนั้น² และถ้าผู้ขายได้รับค่าเดือนหรือค่าแนะนำในการใช้สินค้าจากผู้ผลิต เขาก็มีหน้าที่ต้องแจ้งให้ผู้บริโภคทราบด้วย³ นอกจากนี้ยังอาจต้องรับผิดสำหรับความผิดในส่วนของผู้ขายเอง ในกรณีที่ความชำรุดบกพร่องของสินค้านั้นมีอยู่ในขณะสินค้านั้นพ้นจากการครอบครองของผู้ผลิต แต่เกิดขึ้นเพราะผู้ขายได้ประมาทเลินเล่อในภายหลัง นี่จึงอาจเป็นเพราะผู้ขายเก็บรวบรวมสินค้าที่ข้อมาจากผู้ผลิตในลักษณะ

1

Dutton v. Bognor Regis UDC(1972) 1Q.B.373 ;Anns v. Merton Borough Council(1977) ALLER 792 จาก Goldring, and Maher, Consumer Protection Law in Australia, 31-32.

2

Clark v. Army & Navy Co-operative Society Ltd(1903) 1KB. 155 ; Fisher v. Harrods(1966) 110S.J.133 ; Macdonald v. Macbray.ne Ltd(1915)SC.716 ;Philco v. Spurling(1949) 2ALLER 882. จาก Percy, Charlesworth on Negligence, pp.428 - 429.

3

Kubach v. Hallands(1937) 3ALLER 907 จาก Percy, Charlesworth on Negligence, pp.428-429.

ที่ไม่เหมาะสมทำให้สินค้าบุบสลาย ชำรุดหรือเก็บรักษาไว้ในสต็อกนานเกินไปจนสินค้าเสื่อมสภาพ
 หรือความเสียหายเป็นเพราะผู้ขายปลีกไค้กระทำโดยประมาทเลินเล่อในการติดตั้งสินค้า²
 แต่ผู้ขายยอมไม่ทวงรับผิดในกรณีความชำรุดบกพร่องของสินค้ามีอยู่ขณะเมื่อสินค้านั้นพ้นจากการ
 ครอบครองของผู้ผลิตและสินค้านั้นอยู่ในภาวะที่ปกติครั้งผู้ขายไม่สามารถตรวจตราสินค้าได้
 จึงไม่มีทางเป็นไปได้ที่ผู้ขายจะรู้ถึงอันตรายหรือความบกพร่องของสินค้า และไม่สามารถแจ้งให้
 ผู้บริโภคทราบได้³ ในบางกรณีการที่ผู้เสียหายดำเนินคดีต่อผู้ขายอาจเป็นผลดีกับผู้เสียหายมาก
 กว่าดำเนินคดีกับผู้ผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ผู้ผลิตเป็นเพียงโรงงานเล็ก ๆ แต่ผู้ขายปลีก
 เป็นบริษัทห้างร้านใหญ่ ๆ ที่มีชื่อเสียง และบางครั้งมีสาขาอยู่ทั่วประเทศ ซึ่งผู้บริโภคสามารถได้
 รับการเยียวยาที่กว้างขวางกว่า อย่างเช่น ในคดี Fisher v. Harrods Ltd, (1966)⁴
 เพื่อนของโจทก์มีน้ำยาล้างเพชรให้โจทก์จากร้าน Harrods ที่มีชื่อเสียงมาก เมื่อโจทก์ใช้น้ำ
 ยานี้จนเกิดอันตรายเพราะความชำรุดบกพร่องของภาชนะบรรจุ เมื่อเกิดระเบิดขึ้นทำอัน
 ตรายต่อตาของโจทก์ โดยศาลวินิจฉัยให้จำเลยรับผิดชอบโจทก์เพราะประมาทเลินเล่อมิได้
 สนใจที่จะถึงตัวผู้ผลิตอย่างเพียงพอ ซึ่งหากได้อามสืบเสาะก็จะทราบว่าผู้ผลิตมิได้มีประสม
 การเพียงพอในการผลิตสินค้าประเภทนี้ และประมาทเลินเล่อมิได้ดำเนินการตรวจสอบสินค้า
 และให้ค่าเตือนแก่ผู้บริโภคด้วย

1

Percy, Charlesworth on Negligence, pp.429 - 430.

2

Malfraot v. Noxal(1935) 51 T.L.R. 551 จากPercy, Charlesworth on Negligence, p.432.

3

Gordon v. M' Hardy(1903) 6F.210 จากPercy, Charlesworth on Negligence,p.429.

4

110 S.J.133 จากPercy, Charlesworth on Negligence, p. 429.

ความรับผิดสำหรับคำแถลงแสดงเกี่ยวกับสินค้า ความรับผิดของผู้ขายในทางละเมิด อีกประการหนึ่งได้แก่ ความรับผิดสำหรับคำแถลงแสดง (representation) เกี่ยวกับคุณภาพของสินค้า ซึ่ง นอกจากจะก่อให้เกิดความรับผิดสำหรับการผิดคำรับประกันในทางสัญญาแล้ว ก็อาจก่อให้เกิดความรับผิดในทางละเมิดได้ด้วย คือกรณีที่คำแถลงแสดงนั้นมีข้อความกำหนดในสัญญา แต่เป็นคำแถลงแสดงของผู้ขายเกี่ยวกับสินค้าก่อนมีการทำสัญญาซึ่งมีผลจูงใจให้ผู้บริโภคเข้าทำสัญญากับตน และต่อมาปรากฏว่าคำแถลงแสดงเช่นนั้นผิดพลาด (misrepresentation) ในเรื่องนี้แต่เดิมมา ผู้ขายจะตองรับผิดสำหรับ misrepresentation ของเขาก็ต่อเมื่อเป็นการแสดงโดยฉ้อฉลหลอกลวง (fraudulent misrepresentation) ซึ่งหมายถึงจงใจแถลงแสดงเช่นนั้นทั้ง ๆ ที่รู้ว่าผิด หรือไม่เชื่อว่าเป็นความจริง หรือไม่ระมัดระวังว่าคำแถลงแสดงนั้นเป็นจริงหรือเป็นเท็จ ซึ่งความรับผิดของผู้ขายเช่นนี้ขยายไปถึงบุคคลใด ๆ ที่เขาคาดคิดไว้ว่าจะได้รับผลจากการฉ้อฉลหลอกลวงนั้นเช่น ผู้ขายมีหนึ่งแถลงแสดงว่าเป็นปลอดภัย ยอมต้องรับผิดต่อบุคคลของผู้ซื้อซึ่งได้รับผลจากการระเบิดของปืนนั้นด้วย หรืออีกกรณีหนึ่งผ่านหน้าที่ที่ก่อให้เกิดความระมัดระวังในการแถลงแสดงเช่นนั้นทำให้ผู้บริโภคเสียหาย (Negligent misrepresentation) ผู้ขายก็ตองรับผิดต่อผู้บริโภคตามหลักกฎหมายละเมิดโดยประมาทเลินเล่อ ผู้ขายยอมไม่ตองรับผิดสำหรับการแถลงแสดงโดยสุจริต (innocent misrepresentation) โดยปราศจากฉ้อฉลหลอกลวงหรือความไม่ระมัดระวังอย่างใด ๆ จนกระทั่งกฎหมาย The misrepresentation Act 1967 ได้ตราขึ้น

1

Harvey, The Law of Consumer Protection and Fair Trading, pp.82-83 ;Borrie, and Diamond, The Consumer, Society, and the Law, pp.66-69 ;Guest, ed., Benjamin's Sale of Goods, pp.. 450 - 460.

2

Langridge v. Levy(1837) 2M. & W.519;affd.4M. & W. 338.

3

Hedley Byrne & Co. Ltd. v. Heller & Partners Ltd(1964)

กำหนดให้ผู้ชายต้องรับผิดชอบเป็นกรณี innocent misrepresentation ซึ่งผู้บริโภคสามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ขายได้ แต่ผู้ชายก็อาจไม่ต้องรับผิดชอบถ้าพิสูจน์ได้ว่า เขามีเหตุผลสมควรที่จะเชื่อว่า ข้อเท็จจริงที่แสดงออกนั้นเป็นความจริง และก็ได้เชื่อเช่นนั้นในเวลาที่ได้มีการทำสัญญาซื้อขายกัน¹ แต่ข้อกำหนดใด ๆ เพื่อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบสำหรับ misrepresentation นั้นถือว่าไม่มีผล เว้นแต่ข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิด (exemption clause) นั้นเป็นไปตามมาตรฐานความมีเหตุผล² ดังนั้นในปัจจุบันผู้ชายอาจต้องรับผิดชอบในทางละเมิดสำหรับการแสดงเกี่ยวกับคุณภาพของสินค้าโดยผิดพลาดในทุกกรณี ไม่ว่าจะมีการฉ้อฉลหลอกลวงหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ ยกเว้นแต่กรณีเป็นคำแถลงแสดงโดยอ้อมอย่าง เดิสรอยเกินความเป็นจริง หรือคำแถลงแสดงความคิดเห็น ไม่ถือว่าเป็น misrepresentation อันผู้ชายจะต้องรับผิดชอบ³ อย่างไรก็ดี

ความรับผิดตามกฎหมายพิเศษ

ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายต้องรับผิดชอบในการผลิตและการจำหน่ายสินค้า ถ้ามีกฎหมายลายลักษณ์อักษรกำหนดให้รับผิด หรือกำหนดหน้าที่ไว้แก่ตน และตนได้ฝ่าฝืนหน้าที่นั้น บทกฎหมายที่มีความสำคัญมากได้แก่ Consumer Safety Act 1978 (ซึ่งปรับปรุงแก้ไข The Consumer Protection Act 1961 และ The Consumer Protection Act 1971) พระราชบัญญัติฉบับนี้มีความมุ่งหมายที่จะให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคสำหรับความเสียหายในอันตรายที่เกิดจากสินค้าที่รบกวนหรือรบกวน โดยเฉพาอย่างยิ่งสินค้าซึ่งไม่ปลอดภัย ครอบคลุมถึงสินค้ามากมายหลายชนิด เช่น เครื่องทำความร้อน ชุบน้ำร้อน เด็ก ผ้าไหมไฟฟ้า รถเด็กที่ใช้มือใส่ เครื่องสำอาง

¹

Harvey, The Law of Consumer Protection and Fair Trading, pp.83-84; Smith, and Swann, Protecting the Consumer: An Economic and legal Analysis, pp.163 - 164.

²

มาตรา 8 The Unfair Contract Terms Act 1977 ดูได้จาก Dobson, Sale of Goods & Consumer Credit, p. 100.

³

Harries, Consumers: Know Your Rights, p.23 ; Cranston, Consumer and the Law, p.110.

และอุปกรณ์ไฟฟ้า เป็นต้น กฎหมายนี้ให้อำนาจหน่วยงานของรัฐ The Secretary of State กำหนดกฎเกณฑ์ควบคุมการผลิตและการจำหน่ายสินค้า อาจเกี่ยวกับการออกแบบเพื่อให้มั่นใจว่าสินค้าปลอดภัย กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการประกอบหรือการออกแบบสินค้าว่าสินค้าต้องได้มาตรฐานของ British Standard Institute และกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการให้คำเตือนหรือคำแนะนำในการใช้สินค้า การฝ่าฝืนกฎเกณฑ์เช่นนี้มีโทษทางอาญา และกฎหมายนี้ให้อำนาจ The Secretary of State กำหนดการเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าที่ไม่ปลอดภัยได้อย่างทันทีทันใด มีอำนาจออกคำสั่งห้ามการจำหน่ายสินค้าประเภทใดซึ่งพิจารณาแล้วว่าไม่ปลอดภัย หรือให้คำเตือนพอดำเนินการเตือนผู้บริโภคเกี่ยวกับสินค้าไม่ปลอดภัยซึ่งเขาได้จำหน่ายไปแล้ว ถ้าไม่ปฏิบัติตามยอมมีโทษทางอาญา ประการที่สำคัญกฎหมายนี้ให้สิทธิผู้บริโภคกำหนดค่าเสียหายที่เรียกว่าเสียหายต่อพอดักนใจ ๆ (อาจเป็นผู้ขาย ผู้ผลิต ผู้ส่งเขา) สำหรับความเสียหายที่ได้รับเพราะมีการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ที่กำหนดเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง หรือคำเตือนดังกล่าวมาแล้วได้ และตามกฎหมายนี้บุคคลที่มีใบซื้อสินค้าจากผู้ผลิต หรือจำหน่ายโดยตรง หรือมิได้เป็นผู้ซื้อสินค้าเองก็สามารถดำเนินการเรียกร้องค่าเสียหายได้ และไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ถึงความประมาทเลินเล่อใด ๆ ในส่วนของผู้ผลิตหรือจำเลยอื่น ผู้ผลิตหรือจำเลยก็ต้องรับผิดชอบผู้บริโภค และไม่อาจยกเว้นความรับผิดเช่นนี้ได้โดยข้อกำหนดยกเว้น (exemption clause) เพราะความหลักกฎหมายทั่วไปบุคคลย่อมไม่สามารถระงับความรับผิดที่หน้าที่หรือสิทธิที่บุคคลจะได้รับตามกฎหมายลายลักษณ์อักษรได้¹ ความรับผิดตามกฎหมายนี้อาจถือได้ว่าเป็นความรับผิดเด็ดขาดในการผลิตหรือการจำหน่ายสินค้าส่วนหนึ่งโดยผลของกฎหมายลายลักษณ์อักษรแล้ว

นอกจาก Consumer Safety Act 1978 แล้วก็มีพระราชบัญญัติอีกหลายฉบับ

1

Dobson, Sale of Goods & Consumer Credit, pp.84 - 85 ;
Smith, and Keenan, Mercantile Law, p.183 ;Heuston, Salmond on the Law of Torts, p.300 ;Rogers, Winfield and Jolowicz on Tort,p.244;
Oliver, Law and Economic:an Introduction, p.88 ;Leder, Consumer Law, pp.160-165.

ที่บัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค เช่น The Trade Description Acts 1908 - 1972, The Fair Trading Act 1973, พระราชบัญญัติเกี่ยวกับอาหารและยา เป็นต้น ซึ่งกฎหมายเหล่านี้กำหนดความรับผิดชอบในทางอาญา มีไว้ให้สิทธิเรียกร้องการเยียวยาทางแพ่ง จึงจะไม่กล่าวในรายละเอียด แต่มีกฎหมายฉบับหนึ่งซึ่งน่าสนใจคือ The Health and Safety at Work Act 1974 บัญญัติถึงหน้าที่ตามกฎหมายของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย สินค้า รวมทั้งบุคคลอื่น ๆ ในการผลิตและการจำหน่ายสินค้า โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้ความคุ้มครองผู้บริโภคหรือคนงานที่ใช้ประโยชน์จากสินค้าในการทำงาน ความในมาตรา 6 ใ้บัญญัติว่า ผู้ออกแบบ ผู้ผลิต ผู้ส่งเข้า ผู้จำหน่าย ผู้สร้างหรือผู้ติดตั้งสินค้าใด ๆ ต้องให้ความมั่นใจว่าสินค้าต้องปลอดภัยเมื่อใช้อย่างเหมาะสมในการทำงาน และยอมอุทิศความรับผิดชอบที่จะทดสอบ และตรวจสอบสินค้าเพื่อค้นหาข้อบกพร่องและความเสี่ยงต่อสุขภาพ และให้มีการบอกกล่าวเกี่ยวกับการใช้สินค้านั้นอย่างเพียงพอ เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถใช้สินค้าในการทำงานได้อย่างปลอดภัยและปราศจากความเสี่ยงต่อสุขภาพ ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของเขา เช่น ยอมต่อรับผิดชอบในทางอาญา กฎหมายนี้ใ้บัญญัติให้สิทธิดำเนินคดีแพ่งสำหรับการฝ่าฝืนหน้าที่ แต่ผู้บริโภคหรือคนงานที่ได้รับความเสียหายเป็นผลจากการฝ่าฝืนหน้าที่ดังกล่าวย่อมสามารถฟ้องคดีในทางบรรเทาเงินเลวได้ และการพิสูจน์ถึงความประมาทเลินเล่อก็อาจง่ายขึ้น โดยมีข้อสันนิษฐานว่า การฝ่าฝืนหน้าที่ดังกล่าวยอมเป็นการฝ่าฝืนหน้าที่ที่ต้องใช้ความระมัดระวังตามกฎหมายละเมียดกัย และกฎหมายอีกฉบับหนึ่งได้แก่ The Criminal Justice Act 1972² ก็ใ้บัญญัติให้ประโยชน์ ซึ่งผู้เสียหายอาจได้รับการเยียวยาในทางแพ่ง ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้บุคคลใดรับผิดชอบในทางอาญาตามพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญาแล้ว ศาลอาจมีคำสั่ง (โดยผู้เสียหายขอ หรือศาลเห็นสมควรสั่งเอง) ให้เชษชดใช้ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อร่างกายอย่างไร ๆ อันเป็นผลจากความผิดนั้นได้ แต่บทกฎหมายนี้ยกเว้นไม่ปรับในกรณีความเสียหายในอุบัติเหตุรถยนต์

¹ Paines, "England," In Product Liability in Europe, pp. 101-115, comp. by The Association on Européenne d' Etudes Juridiques et Fiscales, p. 115.

² Ibid. pp. 113-114.

บนท้องถนน

กฎหมายที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทั้งหมดได้ให้สิทธิ ให้การเยียวยาแก่ผู้บริโภคเพิ่มเติมจากการเยียวยาที่ได้รับตามหลักกฎหมายทั่วไปในทางสัญญาและละเมิด และสมควรที่จะได้ตรากฎหมายประเภทนี้ไว้บังคับ เพื่อให้ ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคได้มากยิ่งขึ้น

แนวโน้มของกฎหมายอังกฤษที่จะกำหนดความรับผิดชอบแก่ผู้ผลิตสินค้าสำหรับผู้บริโภค

เรื่องน่าเศร้าในคดีร้ายระงับประสาท Thalidomide ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อผู้บริโภคมากมาย ทำให้เขาต้องพิการไปตลอดชีวิต แต่แล้วกลับไม่ได้รับความคุ้มครองได้รับการเยียวยาจากกฎหมาย การดำเนินคดีก็ประสบกับความลำบากมากมายหลายประการดังที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อให้สามารถให้ความคุ้มครองให้การเยียวยาแก่ผู้บริโภค ซึ่งกฎหมายละเมิดโดยประมาทเดินเลอไม่สามารถให้การเยียวยาได้ และตามหลักกฎหมายสัญญาที่กีดกันในหลักเกณฑ์ความสัมพันธ์ตามสัญญาอย่างเคร่งครัด แนวทางที่ที่ดีที่สุดที่สมควรจะนำมาใช้ในขอบเขตนี้คือความรับผิดชอบของผู้ผลิต ในเรื่องนี้ได้มีการเสนอแนวความคิดและร่างกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบของผู้ผลิตยาที่ไม่ปลอดภัย คือ *The Dangerous Drugs and Disabled Children Bill 1973* แต่ก็ยังคงติดค้างอยู่ในรายงานของ *The Royal Commission on Civil Liability and Compensation for Personal Injury*¹

ในบางประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกา หลักกฎหมายความรับผิดชอบแก่ผู้ผลิตซึ่งการพัฒนาโดยคำพิพากษาของศาล ๆ มีความกล้าพอที่จะรับรองแก่ผู้ผลิตความรับผิดชอบสำหรับผู้บริโภค สำหรับสินค้าสำหรับผู้บริโภค ซึ่งศาลสหรัฐก็ได้พัฒนาเกณฑ์กฎหมายโดยขจัดปัญหาเกี่ยวกับการพิสูจน์ความประมาทเดินเลอและข้อขัดข้องตามกฎหมายที่ความสัมพันธ์ตามสัญญาออกไปเสีย แต่สำหรับศาลอังกฤษยังคงติดอยู่กับแนวบรรทัดฐานและแนวความคิดเก่า ๆ จึงไม่มีการพัฒนาเกณฑ์ความรับผิดชอบแก่ผู้ผลิตเช่นนี้ แต่จากแรงกระตุ้นอย่างมากภายในอังกฤษ ขณะนี้ ทั้งโดยประชาชนผู้บริโภค

¹ Cranston, *Consumer and the Law*, p.156.

และสื่อมวลชน เช่น ในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ The Sunday Time

ได้วิจารณ์ว่า

ความตาย บาดเจ็บ และความสูญเสียเป็นผลจากสินค้าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ ซาก ๆ ในสังคมของเรา แต่การชดเชยสำหรับสิ่งเหล่านี้กลับเป็นเพียงค่าชดเชยจำนวนเล็กน้อย ไม่มีการเยียวยาโดยอัตโนมัติ ไม่มีระบบความรับผิดชอบที่ค้ำประกันที่เป็นอยู่ในบางประเทศ ยังคงจำเป็นต้องพิสูจน์ถึงความประมาทเลินเล่อ ซึ่งทำให้สิ้นเปลืองและประสบความสำเร็จมาก เป็นภาระแก่ประชาชนผู้บริโภค และมีบ่อย ๆ ที่เกินความสามารถของนายโจทก์ - - - - -

เหล่านี้ผลักดันให้มีการสนใจและการศึกษาขอบเขตของหลักกฎหมายนี้อย่างมาก และเมื่อเร็ว ๆ นี้ มีการพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายโดยพิจารณาแนวทางที่เสนอโดย

(1) คณะกรรมาธิการกฎหมายสก็อตและอังกฤษ ตามรายงานเรื่อง Liability Defective Products (1977)

(2) an EEC Draft Directive on Products Liability ของคณะกรรมการประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (The Commission of the European Economic Communities)

(3) European Convention on Products Liability in Regard to Personal Injury and Death (the Strasbourg Convention 1977) ของสมาคมยุโรป (The Council of Europe) และ

(4) รายงานของ The Royal Commission เรื่อง Civil Liability and Compensation for Personal Injuries ปี 1978 ซึ่งผู้เป็นประธานคณะกรรมการชุดนี้ คือ ทานลอร์ด Pearson

ในขั้นนี้ได้กล่าวถึงกฎเกณฑ์ตาม EEC Draft Directive และ strasbourg Convention โดยย่อ ๆ และจะได้อธิบายโดยละเอียดเมื่อถึงส่วนที่ว่าด้วยกฎหมายของยุโรปต่อไป สำหรับ EEC Draft Directive² ได้กำหนดให้ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบสำหรับความเสียหายที่เกิดจาก

1

Harvey, The Law of Consumer Protection and Fair Trading, p.103.

2

Sweet & Maxwell's Legal Editorial Staff, et., Commercial Law Statutes (London: Sweet & Maxwell, 1977), pp.551-553.

ความชำรุดบกพร่องของสินค้าไม่ว่าเขาใครหรือสามารถรู้เกี่ยวกับความบกพร่องนั้นหรือไม่
 และแม้ว่าไม่สามารถค้นพบความชำรุดบกพร่องของสินค้าแม้จะโดยอาศัยความรู้ในทางวิทยาศาสตร์
 และเทคโนโลยี ที่มีอยู่ในเวลาซึ่งไควางจำหน่ายสินค้าในท้องตลาดแล้วก็ตาม (มาตรา 1) ซึ่ง
 เป็นการกำหนดการระมัดระวังแก่ผู้ผลิต แต่ผู้ผลิตก็อาจต่อสู้ได้ว่าเขามีไควางจำหน่ายสินค้า
 หรือสินค้ามีไควารุบกพร่องเพื่อนำออกจำหน่าย (มาตรา 5) แต่ยอมไม่สามารถกำหนดยกเว้น
 หรือจำกัดความรับผิดได้ (มาตรา 10) สำหรับความเสียหายที่เรียกร้องได้ตามDraft นี้ได้แก่
 ความตาย ความเสียหายต่อร่างกาย และยังรวมความเสียหายต่อทรัพย์สินอื่น นอก
 จากตัวสินค้าเอง ซึ่งทรัพย์สินนั้นต้องเป็นชนิดที่ควรใช้หรือบริโภคเป็นการส่วนตัว มิใช่สำหรับ
 เจตนารมณ์ในทางการค้า ธุรกิจ หรือการประกอบอาชีพของเขา (มาตรา 6) แต่ก็ได้จำกัดจำนวน
 ค่าเสียหายเป็นจำนวนรวมที่จะจ่ายให้ทั้งหมดสำหรับความเสียหายต่อทรัพย์สิน (มาตรา 7) บุคคล
 ที่ต้องรับผิดตามDraft นี้ได้แก่ ผู้ผลิตซึ่งหมายถึงผู้ผลิตสินค้าสำเร็จรูป ผู้ผลิตชิ้นส่วนประกอบ และ
 บุคคลใด ๆ ซึ่งได้ใช้ชื่อหรือเครื่องหมายการค้าของตนในฐานะผู้ผลิต รวมถึงผู้ส่งสินค้าเข้า
 มาในประชาคมยุโรปเพื่อขายต่อ หรือเจตนารมณ์ที่คล้าย ๆ กันนี้ แต่Draft นี้ไม่มีเจตนารมณ์ที่จะกำ
 หนดความรับผิดไว้แก่ผู้ขายปลีก หรือผู้จำหน่ายสินค้า เว้นแต่ว่าผู้ขายปลีกหรือผู้ส่งสินค้า
 ถึงตัวผู้ผลิตสินค้า (มาตรา 2) และพิจารณาถึง The Strasbourg Convention มีสาระสำคัญดังนี้
 กฎหมายนี้กำหนดความรับผิดแก่ผู้ผลิต ๆ ต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนสำหรับความตาย หรือ
 ความเสียหายต่อร่างกายที่เกิดจากความชำรุดบกพร่องในสินค้า (มาตรา 5) แต่สามารถหลุดพ้น
 ความรับผิดได้ ถ้าผู้ผลิตสามารถพิสูจน์ได้ว่าเขามีไควางจำหน่ายสินค้าในท้องตลาด หรือความชำรุด
 บกพร่องมีไควอยู่ในเวลาที่เขาวางจำหน่ายสินค้า หรือความชำรุดบกพร่องเกิดขึ้นภายหลัง หรือสินค้านั้น
 มีไควผลิตสำหรับขาย ให้เช่าหรือจำหน่ายโดยประการอื่นเป็นการดำเนินธุรกิจของผู้ผลิต, ผู้จำหน่าย
 (มาตรา 5) และนอกจากนี้ยังอาจต่อสู้ได้ในกรณีที่มีความผิดของโจทก์มีส่วนก่อให้เกิดความเสียหาย

1

Sweet & Maxwell's Legal Editorial Staff,, CommercialLaw Statutes, pp.554-558.

(contributory negligence) แต่ขอต่อสู้ว่ามีชอยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดของตนนั้น ย่อมไม่มีผลยกเว้นความรับผิดแต่อย่างใด (มาตรา 8) บุคคลที่จะต้องรับผิดตาม Convention นี้ได้แก่ ผู้ผลิตสินค้า ซึ่งหมายถึง ผู้ผลิตสินค้าสำเร็จรูป หรือผู้ผลิตชิ้นส่วนประกอบ และผู้ผลิตสินค้า ตามธรรมชาติ รวมทั้งผู้ส่งสินค้าเข้ามาเพื่อจำหน่ายในท้องตลาดในการดำเนินธุรกิจ และบุคคล ซึ่งเสนอขายสินค้าเหมือนเป็นสินค้าของตนโดยโฆษณา เครื่องหมายการค้า หรือเครื่องหมายอื่นให้ ปรากฏที่สินค้า และยังหมายถึงผู้จำหน่ายสินค้า เว้นแต่เขาจะได้เปิดเผยให้รู้ถึงตัวผู้ผลิตสินค้า หรือบุคคลที่จำหน่ายสินค้านั้นแก่เขา (มาตรา 2,3)

ในส่วนของคณะกรรมการกฎหมายสกอตและอังกฤษนั้นได้พิจารณาเห็นว่า กฎหมาย ที่มีอยู่ในขณะนี้ไม่เพียงพอที่จะให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภค และมีปัญหาอีกหลายประการ คือ

(1) ในการเรียกร้องโดยอาศัยหลักกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน โจทก์ต้องเผชิญกับ ความลำบาก

(2) ผู้ขายปลีกต้องรับภาระความรับผิดโดยที่เขาไม่ได้กระทำความผิดใด ๆ

(3) ความสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย เวลา และความสับสนในการดำเนินคดีมากมาย หลายครั้ง เมื่อผู้ขายปลีกเสียหายแก่ผู้บริโภค ก็เรียกร้องให้ผู้ที่ขายให้ตนรับผิดชอบ และเรียกร้อง ต่อเนื่องกันไปเช่นนี้จนถึงผู้ผลิต

รวมทั้งคณะกรรมการได้พิจารณาถึง เหตุผลที่สมควรกำหนดความรับผิดแก่ผู้ผลิตโดยมี เหตุผลว่า

(1) ความสูญเสียจากสินค้าชำรุดบกพร่องควรตกเป็นภาระแก่ผู้ผลิตซึ่งก่อความเสียหายนี้โดยวางจำหน่ายสินค้าในท้องตลาด

(2) วิธีทางที่ยุติธรรมในการกระจายความสูญเสียอย่างเป็นธรรมก็คือ วางภาระแก่ ผู้ผลิต ซึ่งผู้ผลิตจะสามารถกระจายความสูญเสียได้โดยคิกคำนวณราคาเพิ่มเติมเอาจากการขายสินค้า

¹ Smith, and Swann, Protecting the Consumer: An Economic and Legal Analysis, p.207 , Rogers, Winfield & Jolowicz on Tort, pp.241-242.

(3) ผู้ผลิตอยู่ในฐานะที่ดำเนินการควบคุมคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าและยอมสามารถให้ความมั่นใจอย่างดีที่สุดเกี่ยวกับความปลอดภัย หรือ เสี่ยงภัย

(4) กำหนดหลักเกณฑ์กฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับความภาคภูมิใจของผู้บริโภคซึ่งถูกทำให้เชื่อว่าผู้ผลิตจะรับผิดชอบโดยการโฆษณาและการแนะนำ, เสนอสินค้าของผู้ผลิต ดังนั้นคณะกรรมการจึงได้เสนอให้มีการเยียวยาความเสียหายของผู้บริโภคโดยวิธีปรับปรุงแก้ไขกฎหมายละเมิด ได้เสนอเป็นหลักทั่วไปว่า ผู้ผลิตควรรับภาระความเสี่ยงภัย และรับผิดชอบแก่ความเสียหายที่มีสาเหตุจากความชำรุดบกพร่องในสินค้าของเขาโดยไม่ต้องคำนึงถึงความผิดใจที่ทั้งก็ยังจำเป็นต้องพิสูจน์ว่า

(1) เขาได้รับทราบความเสี่ยงภัย

(2) ความเสียหายเกิดจากสินค้าชำรุดบกพร่อง และ

(3) จำเลยเป็นผู้ผลิตสินค้าหรือถือได้ว่าเป็นผู้ผลิตตามความหมาย ซึ่งรวมถึงบุคคลที่ใช้เครื่องหมายการค้าของตนบนสินค้า บุคคลที่จำหน่ายสินค้าชำรุดบกพร่องถ้ามิได้แสดงถึงตัวผู้ผลิต และผู้ส่งสินค้าเข้ามาจำหน่าย

และคณะกรรมการกฎหมายอังกฤษได้เสนอว่า ผู้ผลิตซึ่งส่วนประกอบก็ต้องรับผิดชอบไม่ว่าผู้ผลิตอื่นจะได้นำชิ้นส่วนนั้นไปประกอบเป็นสินค้าอันวางจำหน่ายในท้องตลาดหรือไม่ แต่คณะกรรมการกฎหมายดังกล่าวไม่เห็นด้วย โดยเห็นว่าความรับผิดชอบของผู้ผลิตซึ่งส่วนประกอบสมควรจะบังคับไปดำเนินส่วนนั้นถูกประกอบเป็นสินค้าอันวางจำหน่ายในท้องตลาด และยังไม่เห็นพ้องด้วยในกรณีความรับผิดชอบที่กำหนดไว้กับผู้ผลิตสินค้าธรรมชาติให้ต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกับผู้ผลิตอื่น ๆ เห็นว่า ควรยกเว้นสำหรับสินค้าเกษตร ประมง ผู้ผลิตสินค้าเช่นนี้ไม่สมควรต้องรับผิดชอบและเห็นพ้องกันว่าสมควรให้อุญาตให้ผู้ผลิตปลดเปลื้องความรับผิดชอบได้โดยพิสูจน์ถึงข้อสันนิษฐานเสี่ยงภัย (assumption of risk) และความผิดในส่วนของการกระทำ (contributory negligence) แต่สำหรับข้อกำหนดยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบไม่มีผลจำกัดสิทธิของผู้บริโภคที่สำคัญคือได้เสนอว่า ความรับผิดชอบแก่ความเสียหายต่อร่างกาย หรือความตายไม่ควรบังคับถึงการเรียกร้องสำหรับความเสียหายต่อทรัพย์สินหรือความสูญเสียในทางเศรษฐกิจด้วย โดยมีเหตุผลว่าความรับผิดชอบแก่ความเสียหายของผู้ผลิตควรจะเกี่ยวกับสินค้าที่เป็นอันตราย, ไม่ปลอดภัยเท่านั้น ไม่น่าจะรวมถึงสินค้าที่ปลอดภัยแต่มีคุณภาพเลวด้วย ส่วนค่าเสียหายก็ให้พิจารณาตาม

หลักกฎหมายละเมิดทั่วไป และไม่ควรถูกจำกัดจำนวนค่าเสียหายเป็นจำนวนรวมที่ผู้ผลิตจะชดใช้¹
 คณะกรรมาธิการกฎหมายทั้งสองเห็นว่า EEC Draft Directive ยังมีส่วนบกพร่องอยู่ใน
 หลายประการ คือ²

(ก) มีข้อจำกัดการบังคับใช้กฎหมายนี้เฉพาะกรณีการผลิตและจำหน่ายในทางธุรกิจ
 เท่านั้น ซึ่งก็เกินไปกว่า สามารถปรับกฎเกณฑ์ความรับผิดชอบแก่บุคคลในกรณีการจำหน่ายสินค้า
 เป็นการส่วนตัวได้ควย ซึ่งคณะกรรมาธิการไม่เห็นควย และสนับสนุนว่าเฉพาะสินค้าที่ผลิตและ
 จำหน่ายในทางธุรกิจเท่านั้นที่สมควรอยู่ในบังคับของกฎเกณฑ์นี้

(ข) EEC Draft แม้จะเรียกร้องสำหรับความเสียหายทุกรายได้ แต่
 มิได้รับรองสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายสำหรับความสูญเสียอันมิใช่ตัวเงิน เช่น ความเจ็บปวด-
 ทนทุกข์ทรมาน (pain and suffering) ในเรื่องนี้คณะกรรมาธิการเห็นว่าเป็นการลดสิทธิ
 ของผู้บริโภคที่อยู่ตามกฎหมายละเมิดของอังกฤษซึ่งรับรองถึงสิทธิที่จะเรียกร้องค่าเสียหายสำหรับ
 ความสูญเสียอันมิใช่ตัวเงินดังกล่าวควย และสนับสนุนว่าควรมีค่าเสียหายเช่นนี้ต่อไปในขอบเขต
 ของความรับผิดชอบแก่บุคคลนี้

(ค) จำกัดค่าเสียหายที่จะชดใช้ให้เป็นจำนวนรวมสำหรับสินค้าประเภทนั้น ๆ ซึ่ง
 คณะกรรมาธิการก็ไม่เห็นควย เพราะเหตุว่า จะเกิดความยุ่งยากใ้การแบ่งสรรว่า ผู้เสียหาย
 แต่ละคนควรได้เท่าใด และจำนวนผู้เสียหายก็ไม่แน่นอน

คณะกรรมาธิการกลับเห็นพ้องและสนับสนุน The Strasbourg Convention³ ให้นำมา
 เป็นแบบอย่างในการปรับปรุงกฎหมายอังกฤษ โดยสรุปเสนอว่า

(1) ควรกำหนดความรับผิดชอบแก่บุคคลสำหรับสินค้าที่บกพร่องในความเสียหาย
 ทุกรายหรือความตาย ทั้งต่อผู้บริโภคและบุคคลภายนอกอื่น ๆ ที่ได้รับความเสียหาย
 (bystanders)

¹ Harvey, The Law of Consumer Protection and Fair Trading, pp. 105-106.

² Smith, and Swann, Protecting the Consumer: An Economic and Legal Analysis, p.208, Harvey, The Law of Consumer Protection and Fair Trading, p.106, Rogers, Winfield & Jolowicz on Tort, pp. 242-243.

(2) ผู้ผลิตสินค้าสำเร็จรูปและผู้ผลิตชิ้นส่วนประกอบ ผู้ส่งเขา ควรต้องรับผิดชอบและรวมทั้งการจำหน่ายสินค้าในทางการค้าทั้งหมด และรวมทั้งสินค้าธรรมชาติบางอย่างด้วย

(3) การชดเชยค่าเสียหายค่าเสียหายตามหลักกฎหมายละเมิดที่เป็นอยู่ โดยไม่มีการจำกัดทางการเงิน¹

สำหรับรายงานของ The Royal Commission on Civil Liability and Compensation for personal injury 1978 นั้นก็สนับสนุนแนวทางตามหลักความรับผิดชอบแก่ภาคในการผลิตและการจำหน่ายสินค้าเช่นกัน ตามรายงานนี้ให้เหตุผลว่า จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า แม้จะกำหนดความรับผิดชอบแก่ภาคของผู้ผลิต แต่ในทางปฏิบัติจะมีการดำเนินคดีเรียกร้องต่อผู้ผลิตเพิ่มขึ้นมาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และจำนวนที่เพิ่มขึ้นเป็นภาระของผู้ผลิตนั้นก็สามารถแบงเบาได้โดยอาศัยหลักการประกันภัยความรับผิดชอบเพื่อสินค้า²

สรุป

1. กฎหมายอังกฤษกำหนดความรับผิดชอบของผู้ผลิต, ผู้จำหน่ายสินค้า สำหรับความชำรุดบกพร่องของสินค้าไว้ทั้งตามความรับผิดในทางสัญญา และความรับผิดในทางละเมิด และยังมีความรับผิดตามกฎหมายพิเศษด้วย

2. ความรับผิดในทางสัญญาในการผลิตและการจำหน่ายสินค้าตามกฎหมายอังกฤษมีวิวัฒนาการมาจากการทำลายหลัก Caveat Emptor จนมีการตรากฎหมาย The Sale of Goods Act 1893 ขึ้นมา กำหนดให้ผู้ขายสินค้าที่ประกอบการค้าเป็นธุรกิจรับผิดชอบกับประกันสินค้า มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายนี้ในปี 1973 ซึ่งกฎหมายที่แก้ไขใหม่ได้แก่

¹ Harvey, The Law of Consumer Protection and Fair Trading, p.106.

² Whincup, Essential Business Law Defective Goods, p. 49; Smith, and Swann, Protecting the Consumer: An Economic and Legal Analysis, p.246; R.A. Hasson, "The Pearson Report—Something for Everyone?" British Journal of Law and Society 6(1)(Summer 1979):119., Norman S. Marsh, "The Pearson Report on Civil Liability and Compensation for Death or Personal Injury," The Law Quarterly Review 95 (October 1979):528.

The Supply of Goods (Implied Terms) Act 1973 มีบทบัญญัติที่ชัดเจนไม่เป็น
 ธรรมดา การเอาเปรียบของฝ่ายผู้ประกอบการค้าขาย โดยคัดทอนอำนาจของฝ่ายผู้ประกอบการ
 คำที่จะยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบของตนตามกฎหมายซื้อขายนี้ ยิ่งกว่านั้นยังมีกฎหมาย The Un-
 fair Contract Terms Act 1977 กำหนดสาระสำคัญเช่นเดียวกัน ซึ่งกฎหมาย
 ขยายฉบับปัจจุบัน Sale of Goods Act 1979 ก็รับรองหลักการตาม The Unfair
 Contract Terms Act ดังกล่าวนั้น นอกจากนี้บทบัญญัติตาม The Unfair Contract
 Terms Act นี้ยังขยายความคุ้มครองผู้บริโภคไปถึงกรณียกเว้นหรือจำกัดความรับผิดในทางละเมิด
 ประมาทเลินเล่อด้วย กล่าวคือ การยกเว้นไม่รับผิดในกรณีประมาทเลินเล่อของผู้ผลิตหรือผู้จํา
 หน่ายจะกระทำมิได้ หรืออาจทำได้ในบางกรณีซึ่งต้องมีเหตุผลสมควร

ความรับผิดในทางสัญญาบังคับระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อโดยตรง ไม่มีผลถึงบุคคลอื่น ๆ
 แม้จะได้รับความเสียหายจากสินค้าก็ตาม สำหรับผู้ผลิตซึ่งมิได้จำหน่ายสินค้าแก่ผู้บริโภคโดยตรง
 แต่จำหน่ายผ่านผู้ขาย โดยหลักแล้วย่อมไม่มีความรับผิดตามกฎหมายซื้อขายนี้ แต่มีข้อยกเว้นอยู่
 บางใน 2 ประการ (1) กรณีผู้ผลิตแสดงแสงโดยชัดแจ้งเกี่ยวกับคุณภาพของสินค้าต่อผู้บริโภค
 (อาจเป็นแสดงโดยการโฆษณาสินค้าต่อสาธารณชนทั่วไป) ผู้บริโภคเชื่อตามคำแสดงแสงนั้นจึง
 เข้าทำสัญญาซื้อสินค้าจากผู้ขายปลีก แต่สินค้านั้นกลับชำรุดบกพร่อง ไม่เป็นไปตามคำแสดงแสง
 นั้นผู้บริโภคได้รับความเสียหาย (2) ผู้ผลิตให้คำรับประกันโดยชัดแจ้งเกี่ยวกับสินค้า (manufac-
 turer's gurantee) ซึ่งเท่าที่เป็นมาผู้ผลิตกลับใช้คำรับประกันนี้เป็นเครื่องมือจำกัดความ
 รับผิดชอบของตนทั้งในทางสัญญาและละเมิดกฎหมายอังกฤษก็ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหานี้โดยบัญญัติ
 หลักตาม The Supply of Goods Act และ The Unfair Contract Terms Act ที่
 กล่าวดัง

3. ในส่วนความรับผิดทางละเมิดนั้น กฎหมาย common law ของอังกฤษได้วาง
 หลักไว้อย่างสำคัญตามแนวบรรทัดฐานคำพิพากษาในคดี Donoghue v. Stevenson ซึ่งศาลสูง
 ได้พิพากษาในปี 1932 เป็นหลักว่า ผู้ผลิตสินค้ามีหน้าที่โดยทั่วไปที่จะต้องรับผิดชอบต่อความระมัดระวังใน
 การผลิต การจำหน่าย สินค้าต่อผู้บริโภคสุดท้าย (ultimate consumer) และผู้ผลิตต้องรับ
 ผิดต่อผู้บริโภคหากได้ประมาทเลินเล่อผ่านหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อความระมัดระวังนั้นคดีนี้ได้รับการรับรองโดย

ทั่วไป ความรับผิดชอบในทางละเมิดโดยประมาทเดินเลอก็ไ้ขยายขอบเขตไปจากคดีนี้มากที่เกี่ยวข้องกับ (1) ผู้เสียหายที่สามารถเรียกร้องค่าเสียหายในทางละเมิดได้ (2) หน้าที่ของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ที่ต้องระมัดระวังในการผลิตและจำหน่ายทุกขั้นตอน ตลอดจนแก่ภายหลังวางจำหน่ายสินค้าในท้องตลาดแล้ว ถ้าพบความชำรุดบกพร่องก็จำเป็นต้องเตือนผู้บริโภคถึงอันตรายของสินค้า (3) ไซบีงค์บีในกรณีสินค้าทุกประเภท (4) บุคคลที่ต้องรับผิดชอบอย่างกว้างขวางไม่เฉพาะผู้ผลิต ผู้ขาย แต่รวมถึงทุกคนที่อยู่ในขั้นตอนการผลิต การจำหน่าย และยังขยายไปถึงผู้ซ่อมแซม ก่อสร้าง ติดตั้ง และรวมถึงกิจการสาธารณูปโภค และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่หมิ่นหน้าที่ต่อผู้บริโภคด้วย

ในเรื่องความรับผิดชอบในทางละเมิดก็มีข้อที่ควรสนใจอย่างมาก คือ ภาระการพิสูจน์ของผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าเนื่องจากความประมาทเดินเลอของผู้ผลิต หรือผู้จำหน่ายอื่น ๆ ซึ่งหากจะเรียกร้องให้เขารับผิด ต้องพิสูจน์ให้ได้ถึง 3 ประการ คือ (1) จำเลยมีหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังต่อโจทก์ (2) จำเลยได้ฝ่าฝืนหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังนั้น และ (3) การฝ่าฝืนหน้าที่ของจำเลยก่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ และเป็นความเสียหายที่กฎหมายอนุญาตให้เรียกร้องได้ ซึ่งผู้บริโภคต้องประสบความลำบากและเงินเบ็ดเสร็จมากในการพิสูจน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิสูจน์ความประมาทในส่วนของจำเลย และผู้ประกอบการจำเลยก็ยังอาจอ้างข้อต่อสู้เพื่อไม่ต้องรับผิดไ้มากมายหลายประการ ผู้บริโภคก็ไม่สามารถไ้รับการเยียวยาความเสียหายได้ มีการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างมากในคดียาระงับประสาท Thalidomide แม้จะมีกฎหมายที่เรียกว่า *res ipsa loquitur* ถูกนำมาใช้เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระการพิสูจน์นักปรากฎว่าเป็นที่ชัดแย้งกันอยู่ มิไ้ยอมรับผิดชอบทั้งกัน

4. ดังนั้นสืบเนื่องจากความบกพร่องของกฎหมายละเมิด ไม่สามารถให้การเยียวยาแก่ผู้บริโภคได้ การดำเนินคดีก็ประสบความลำบากมากมายหลายประการ และตามหลักกฎหมายสัญญาที่ตกชดในหลักความสัมพันธ์ตามสัญญาที่ต่อตามอย่างเคร่งครัด นักกฎหมายอังกฤษก็ตระหนักถึงปัญหาและเสริมด้วยการกระตุ่นของฝ่ายผู้บริโภคและสื่อมวลชนหลายด้าน จึงมีการสนับสนุนให้นักกฎหมายความรับผิดชอบเค็ดชาคในทางละเมิดมาใช้แก่ปัญหา คณะกรรมาธิการกฎหมายอังกฤษไ้เสนอแนะในปี 1977 ให้กำหนดความรับผิดชอบเค็ดชาคของผู้ผลิตสินค้า (ตามบดถึงทั้งผู้ผลิตสินค้าสำเร็จรูป ผู้ผลิตชิ้นส่วนประกอบ ผู้ส่งเขา) สำหรับสินค้าชำรุดบกพร่อง ในความเสียหายคอร่างกาย

และความตายของผู้บริโภคและบุคคลภายนอกอื่น ๆ ที่ได้รับความเสียหายจากสินค้า คณะกรรมการพิจารณาความรับผิดในทางแพ่งและค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายต่อร่างกาย (The Royal Commission on Civil Liability and Compensation for Personal Injury) ได้เสนอรายงานในปี 1978 สนับสนุนแนวทางตามหลักความรับผิดแก่ผู้ผลิตและการจำหน่ายสินค้า เช่นกัน เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าอังกฤษจะยอมรับบังคับใช้กฎหมายแห่งความรับผิดแก่ผู้ผลิตในกฎหมาย Products Liability ภายในเวลาอันใกล้ และในขณะนี้ก็อาจกล่าวได้ว่ามีความรับผิดแก่ผู้ผลิตและการจำหน่ายสินค้าส่วนหนึ่งโดยผลของกฎหมายลายลักษณ์อักษร Consumer Safety Act 1978 ซึ่งผู้เสียหายมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายในทางแพ่งจากบุคคลใด ๆ ไม่ว่าผู้ผลิตหรือผู้ขาย สำหรับความเสียหายที่ได้รับเพราะมีการฝ่าฝืนเกณฑ์ที่ The Secretary of State กำหนดเกี่ยวกับความปลอดภัยของสินค้า หรือการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำเตือนของทางราชการ เกี่ยวกับการผลิต การจำหน่าย สินค้า และตามกฎหมายคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายโดยตรง หรือมีได้เป็นผู้ซื้อสินค้าเอง ก็สามารถดำเนินคดีเรียกร้องค่าเสียหายได้ และไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ถึงความประมาทเลินเล่อใด ๆ ในส่วนของผู้ผลิต, ผู้จำหน่ายพิสูจน์เพียงการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์เท่านั้นก็เพียงพอให้ผู้ผลิตผู้จำหน่ายต้องรับผิดได้แล้ว และความรับผิดตามพระราชบัญญัตินี้ก็ไม่อาจยกเว้นได้โดย exemption clause ง่าย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย